

168/K 95456
2

ბ. ახვლედიანი

„სანსკრიტი“

მოკლე

ბრამბტიკა

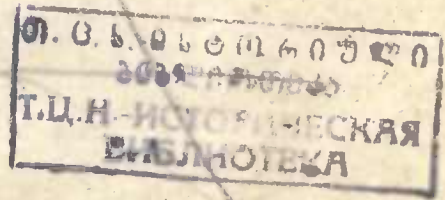
და

სანსკრიტი კლასიკური სანსკრიტიდან და რიგვედიდან

ლექსიკონითურთ

95456
R 2
89057

73.2015-14181

თბილისის უნივერსიტეტის გამოცემა

ტფილისი

ტფ. უმაღლესი საინჟ. სასწავლებლისა

1920

	ՅՅԵՏՈ
արևոցյձ I	49-52
արևոցյձ II	52-60
ցոմբյձո praes.-ab. ետեցյձո չոյձ	60-78
perfectum	60-64
aristus	64-67
precativus	67-68
futurum	68-69
condition.	69
passivum	69-70
causativum	70-71
desider.	71-72
intens.	72
denom.	72
Ինքոցոսեո	73
infinitivus	75
absolutivum	75-76
Բաճեհոսեո ջոյձո	76-77
Հոլեհոսեոսո կլիտե Բհոմյձ	77-78
յոմեոնոցյձո	78-81

Յ. ՕՅԻՅՈՆ:

I	mahābhārata	82-85
II	hitopadeśa 3.8	86-87
III	pañcatantra 4.5	87-88
IV	igveda 1.1	88-89
Օ	ՋՅԼՈՅՄԵՆ	90-114

Հասկումն յ օր :

ՀՀԻՆԸՆ
Ը
Ելիցիցմեծ

ԸՅԵԿԸՈՄՈ

ԿՆԸՍ ՈՅՆԵ

11₂

šuro

šuro

12₆

vicut

vicut

13₇

tadrē

tadrē

14₁

taw

taw

15₁₇

ԻԿԿԵԹԵՆ ԵՆԸԿԵԹԵՆ

ԻԿԿԵԹԵՆ-ԵՆԸԿԵԹԵՆ

18₁₆

yācna

yācna

19₁₂

cašte

cašte

29₂₁

dātr

dātr

39₁₂

aštā

aštā

39₁₇

pañcādhirašāsti

pañcādhirašāsti

40₇

catūrah

catūrah

40₁₉

šāstha

šāstha

41₃

aštītamā

aštītamā

41₁₀

pañcāśā

pañcāśā

48₁₂

ՅԻՐԸԸԸԸԸ

ՅԻՐԸԸԸԸԸԸ

50₁₁

nah- (ՅԵԵԵԵԵԵ)

nah- (ՅԵԵԵԵԵԵ)

57₂₂

āyurṣgdhwam

āyurṣgdhwam

65₂₄

ānešdhwam

ānešdhwam

66₁₄

ālavīsta

ālavīsta

66₁₄

ālavīsmahi

ālavīsmahi

68₂₂

kr

kr

80₃

grāmagata

grāmagata

80₂₁

kusumākumāra

kusumākumāra -

I. სანსკრიტის

ძველი ინდურული ენის ანბანი (devanāgarī).

§1.

ბმტვებია:

अ	a	आ	ā
इ	i	ई	ī
उ	u	ऊ	ū
ऋ	ṛ	ॠ	ṝ
ॡ	ḷ	ॢ	ḹ

დოქტონებია:

ए	e	ऐ	ai
ओ	o	औ	au

თანბმტვებია:

1. უკანაენისმიერნი ანუ გუტურალები:

क ka კა, ख kha ქა, ग ga გა, घ gha გა, ङ na ნა

2. შუაენისმიერნი ანუ პალატალები:

च ca ჩა, छ cha ჩა, ज ja ჯა, झ jha ჯა, ञ ña ნა

3. ენისწვერისმიერნი ანუ ცერქებრალნი:

ट ta ტა, ठ tha თა, ड da და, ढ dha ღა, ण na ნა.

4. წინაენისმიერნი ანუ დენცალნი:

त ta ტა, थ tha თა, द da და, ध dha ღა, न na ნა.

5. ბაკეთმიერნი ანუ ლაბიალნი:

प pa პა, फ pha ფა, ब ba ბა, भ bha ბა, म ma მა.

6. ნახევარხმთვანნი:

य	ya	ეა	პალატალი
र	ra	რა	} მდინახნი
ल	la	ლა	
व	va	ვა	ბაკეთმიერი

7. შიშინა-სისინანი ანუ სიბილანცები:

श	śa	შა	პალატალი
ष	śa	შა	ცერქებრალი
स	śa	სა	დენცალი

8. სპირანტი ह ha ღა მჟერი უკანაენისმიეხი

9. „ვისარვა“ : ह ह ञ् यन्तु ფშვინვა

10. „ანუსუნა“ : ण

11. „ანუნსიკა“ : ण } ცხვირისმიერთა ანუ ნაშალოტა.

განმარტება: 1) გადამხუნებულა ასოები (გ, დ, ქ, ჯ, ჳ, Ⴀ) გამოხატავს შესავსე მკვინავს; 2) Ⴁ გამოხატავს უკანაენისთვის Ⴂ ბკრძ, ხოლო Ⴃ — შუაენისთვის Ⴄ ბკრძ; 3) თანხმთხნისენისწვერისთვის გამოხატულია წქქქლოთი ასოს ქვიძ (ც, თ, ლ, უ, Ⴆ, შ.); 4) Ⴇ, Ⴈ Ⴉ გამოხატავს მახკვლოვან Ⴊ, Ⴋ.

შენიშვნები: 1. რიგველაში კვბება ავიაოვი Ⴌ Ⴍ ნი-
 მანი: 2. ქვენიხლო შრომებში აბმხება *devanāgarī* -
 მავიქ ლათინული წხანსხიძრია დოავიწული ნიშნებს დამხება.

3. ā, ī, ū მოკლე მახვივი ხმოვნება; ā, ī, ū გხიძლი
 მახვივი ხმოვნები. მოკლე მახვივი ხმოვნებარ ითვლება ავიაოვი
Ⴇ, Ⴈ, Ⴉ გხიძლი — Ⴊ, Ⴋ.

4. e და o წახმოშობილია: მინკული — ბული ai (ēi,
 ōi) - სავან, მონე კი — ბული au (ēu, ōu) - სავან; ამოცად
 იხოვი მოდამ გხიძლია, მოკლე e Ⴇ o სანსხიცილ შა აქს.
ai Ⴇ au დოქოთბეებში a მოცად გხიძლია. (სიმოქან ნიშანი)

5. „ახესკვნი“ შის წინა ხმოვნის ვაქსიხისთვის ახე
 განმავლება შიშინა - სისინა და h - ს წინ; ამ შუბავკვიძში ახ
 შის n - ს მოქოვილი, მაგ: शसति śasati (აქებს): ā შის
 ქსვიში გამოთქმული a - ს ნიშანი, რიგში, მაგ: ვხანგული
 en = a. 5. „ახესკვნი“ აბმხება ავიაოვი m - ს ხოქლოარ სიქე
 ვის ბოლოში. „ახუნსლია“ ს ამკვიხავი მოკლეა Ⴇ სანსხიცილ
 ითოქან შ აბმხება (სშიას ვლაში).

6. გქოთლე მოკვანელი თანხმოვანთა ნიშნები შიქსავს მახი-
 ვარს, რიმკლიში ხმოვანთა a: ka = ka, ja = ja,

म = ma, ल = la, ह = ha एवम् ।

प्रत्ययान्तस्य वाच्यत्वात् ।
(30655) : क् = k, प् = p, ष् = ś एवम् ।

§ 2. इतिहासस्य चर्चायाः अर्थः ।
अत्रोक्तं चर्चायाः अर्थः ।
इतिहासस्य चर्चायाः अर्थः ।

a :	(ab. §1, अ. 6.)		
ā :	का kā, पा pā		
i :	कि ki, पि pi		
ī :	की kī, पी pī		
u :	कु ku, पु pu		
ū :	कू kū, पू pū		
ṛ :	कृ kṛ, पृ pṛ		
ṝ :	कृ kṝ, पृ pṝ		
ḷ :	कू kḷ, पू pḷ		
e :	के ke, पे pe		
o :	को ko, पो po		
āi :	कै kái, पै pāi		
āu :	कौ kāu, पौ pāu		

अत्रोक्तं चर्चायाः अर्थः ।
इतिहासस्य चर्चायाः अर्थः ।
इतिहासस्य चर्चायाः अर्थः ।

§ 3. Երկու Երանեանքներն են՝ Երան, Երանք և Երանքն
 Երանքն, Երանքն և Երանքն Երանքն (Երանքն) Երանքն
 Երանքն Երանքն Երանքն Երանքն Երանքն Երանքն Երանքն
 Երանքն Երանքն Երանքն Երանքն :

Երանքն Երանքն :

- ա) Երանքն khya .
- Երանքն gda , Երանքն gda , Երանքն gna , Երանքն gma , Երանքն gya .
- Երանքն ghma , Երանքն ghya .
- Երանքն ccha , Երանքն cma , Երանքն cya .
- Երանքն jja , Երանքն jja , Երանքն jma , Երանքն jya ; Երանքն rcha
- Երանքն tya , Երանքն thya , Երանքն dya , Երանքն dhya
- Երանքն nta , Երանքն ntha , Երանքն nda , Երանքն ndha ,
- Երանքն nya , Երանքն nva .
- Երանքն tra , Երանքն tcha , Երանքն tpa , Երանքն tya ,
- Երանքն tva , Երանքն tsa .
- Երանքն thya .
- Երանքն dhma , Երանքն dhya , Երանքն dhva .
- Երանքն nta , Երանքն nda , Երանքն ndha , Երանքն nma ,
- Երանքն nya , Երանքն nva , Երանքն nsa .
- Երանքն pma , Երանքն pya , Երանքն psa .
- Երանքն bda , Երանքն bdha , Երանքն bya ,
- Երանքն bhya , Երանքն bhva .

म् mpa, म् mba, म् mbha, म्य mya; य्य yya.

ल् lra, ल् lpa, ल् lva; व्य vya.

श्च śya, स्म śma.

ष्क śka, षा śna, ष्प śpa, ष्म śma, ष्य śya,

ष्व śva. स्क ska, स्व ssha, स्त sta, स्थ stha,

स्म sma, स्प spa, स्य sya, स्व sva.

१) क् kra, क् kna, क् kla, क् kva.

घ् gha. ङ् nga, ङ् nra, ङ् nra, ङ् nra.

च् cca, च् cna. च् nca, च् nja.

ट् tra, ट् tta, ङ् dga; त् tna.

द दga, द दdha, द दba, द दbha, द दva.

ध dhna. न nna. प pta, प्र pra, प pla.

भ bhna. म mna, म mla. ल (ल्य ल) lla.

ष्ट śta, ष्ट śtha. श sha. ह hna, ह hva.

२) क् kra, क् kna, क् kla, क् kva. च् cca, च् cna. च् nca, च् nja. ट् tra, ट् tta, ङ् dga; त् tna. द दga, द दdha, द दba, द दbha, द दva. ध dhna. न nna. प pta, प्र pra, प pla. भ bhna. म mna, म mla. ल (ल्य ल) lla. ष्ट śta, ष्ट śtha. श sha. ह hna, ह hva.

क्त kta, क्म kma, क्य kya, क्ल kla.

त्त tta, त्र tra, द्द dda, द्न dna, द्य dya,

द्य dma. च् śca, ष्व śva एव ल्लो.

ह्य hma, ह्य hya, ह्य hla, ह्य hna.

३) क् kra, क् kna, क् kla, क् kva. च् cca, च् cna. च् nca, च् nja. ट् tra, ट् tta, ङ् dga; त् tna. द दga, द दdha, द दba, द दbha, द दva. ध dhna. न nna. प pta, प्र pra, प pla. भ bhna. म mna, म mla. ल (ल्य ल) lla. ष्ट śta, ष्ट śtha. श sha. ह hna, ह hva.

§ 4. २ शब्दस्यः

१) मन्त्रशब्दस्यैव फलं सुमनसोऽप्येव उच्यतेः कं rka, र्थ rtha, र्भ rba, र्व rva, र्ष rṣa;

२) मन्त्रशब्दस्यैव शब्दस्यः क्रं kra, द्रं dra, प्रं pra, स्रं sra, ह्रं hra, श्रं śra, सुमनसोऽप्येव उच्यतेः त्रं tra.

§ 5. शब्दशब्दस्यैव मन्त्रशब्दस्यैवः १) लोके मन्त्रशब्दस्यैव, २) मन्त्रस्यैव ३) व्योमस्यैव.

१) लोकेः क्तं ktya, क्तं ktra, क्तं kṣma, क्तं kṣya; ग्यं gbhya, ग्यं grya; ङ्क्त्वां kṣta, ङ्क्त्वां kṣṣa.

ञ्क्त्वां cchra, ज्यं jñya, ज्वं jva.

त्वां tva, त्वां tṣa, त्यां tya, त्रं tra, त्वं tva,

त्रं trya, त्सं tsna, त्स्यं tsya; द्वां dḍva,

द्वां ddhya, द्वां ddhva, द्वां dbhya, द्वां drya;

न्यं ntya, न्द्रं ndra, न्द्रं ndhra.

प्यं pya, प्यं psya, ब्ध्वं bḍhva, म्प्रं mpra.

र्त्यं rtya, र्व्यं rvyā, र्यं rṣya.

श्च्यं ścyā, श्यं śya.

ष्ट्रं śtra, ष्ट्रं śtra, ष्यं śnya.

स्यं styā, स्तं stra, स्तं strā.

२) मन्त्रस्यैवः क्त्यं kṣmyā, त्स्यं tsmyā, म्प्रं ptryā, र्त्यं rtsyā, ष्ट्रं śtryā.

३) व्योमस्यैवः र्त्यं rtsnyā.

§6. ა) ურიზიის ნიშანია ე.წ. *aragaha*: 5 (').

ბ) სიწყვის შეძრომების ნიშანი; ° (-).

გ) სისკვინი ნიშნები: I § II

დ) წიგნის ნიშნები: 9 2 3 8 4 6 6 7 8 0
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

მაგ.: 9020 = 1920 ; 3846 = 3456 ; 67 = 78.

II. ფონეტიკა.

§7. შრავარც ქვესტში სიწყვის მახვილი არნიშნული არ არის; ასეთი ქვესტების კითხვის დროს ევროპაში ხელ-მძღვანელობენ შეძრომის წესებით: მახვილი სიწყვაში ბოლოდან მორე მახრავრება, თუ ეს მახრავრო გრძელდება; თუ მორე მახრავრო მოკლეა, მაშინ მახვილი ბოლოდან მესამე მახრავრება, თუ ეს მახრავრო გრძელდება; ხოლო თუ მესამე მახრავროც მოკლეა, მაშინ ვარაუდის მორე მახრავრება. ბოლოდან პირველისა და მორე მახრავროს სიგხე-სიძველეს (უ) სიწყვის მახვილისათვის შეიშენებოდა ანა უკს.

სქემატიკურად:

— — , — — — , — — — —

(— სიგრძის ნიშანია, ხოლო — სიძველისა).

§8. ინტონაციის გრამატიკისათვის შეიქმნა სიმბოლოები $\bar{a}$, $\bar{i}$, $\bar{u}$, $\bar{e}$, $\bar{o}$ (ლ) პირდაპირი ხმოვნების თითოეულ მათგანს

ԵՏՁՈՆ ԲՅՆՅՈՒՄ.

A. ԴՅՅԻՔԻՆԵՐ ԵՎԿԿՅՈՒՆ ԺՈՐՈՒՆԱ ԸՄ ՄԱՅԺՈՒ:

ա. ԵԺՅԱՆՈՒՄՈՒՆՆԵՐ.

§ 10. Դիօնաւորն եԺՅՆԵՅԺՈՒ ԴիօՅՈՒՆ ԴՆՈՒՄՈՒՆ ԸՄ ՔԻՏԻՅՈՒՆ ԴՆԵ ԴՅԵՆԵՅԻ ԴՆԺԴՈՒՆ:

ա) $-\bar{a} + \bar{a}- = \bar{a}$: *na asti = nāsti* (ՏԻ ՏԻՈՒՆ);

tatva āsit = tatvāsīt (ՈՎ ՈՅՄ); *rājā āsit = rājāsīt* (ԺՅՅՅ ՈՅՄ).

Յ) $-\bar{i} + \bar{i}- = \bar{i}$: *vāri iha asti = vārihāsti* (ԲՅՍՈՒՈ ՔԻ ՏԻՈՒՆ); *devī iva = devīva* (ՅՈՒՏԻՄԻՍ ԴՅՄ-ԸԺԴԻՈՒ).

ո) $-\bar{u} + \bar{u}- = \bar{u}$: *ripu uras = ripūras* (ԺԲԻՈՆ ԺՅԻՔԻՐ).

§ 11. ՄԴ $-\bar{a}$ ԴՄԻՐԸՅԺՈՒ ԺՈՒԸՅՅՆՈՒ $\bar{i}-$, $\bar{u}-$, $\bar{r}-$ Ե, ՈՎԺԵՅԺՈՒ ԺԺՈՒՈ ԴՅԵՅԺ (guna): (e, o, ar); ՄԴ $-\bar{a}$ ԴՄԻՐԸՅԺՈՒ ԺՈՒԸՅՅՆՈՒ *guna*-Ե ԵՄ *vṛddhi*-Ե, ՈՎԺԵՅԺՈՒ *vṛddhi* : (*āi, āu, ār*): *na icchati = neechati* (ՏԻ ԵՄԻՆ);

tadā uvāca = tadovāca (ԺՏԺՈՆ ԵՈՅՅԱ); *yathā*

ṛṣih = yathārṣih (ԵՄՅՈՒՄԻՄ ԲՈՆԱԲԻՏԻԺՅԵՅՅՄՈՒ);

adya āti = adyāiti (ԸՄՅԵ ԺՈՐՈՆ); *tasya āt-*

sunyam = tasyāutsunyam (ԺՈՆՈ ԲՅՈՒՐՈ).

§ 12. $-\bar{i}$, $-\bar{u}$ Ե $-\bar{r}$ ՏԻ ԺԵՅՅԻՐՈ ԵԺՅՆՈՆ ԲՈՆ ԴՅՄՈՐՈՆ ԵՆԵՅՅԻՏԻԵԺՅՆԵՅԺՈՒ: *bahūni ahāni = bahūnyahāni* (ԺԵՅՅՅՄՈՆՈ ԸՄԻՐՈ); *madhu iva = madhūva* (ԵՄՅՈՒՄԻՄ ՄԱՅԺՈՒ); *karti, asti = kartvāsti* (ԺՈՒԺԺՅՈՒՈ).

§13. e-ն ըս o-ն իջըրց a ոյսիցուն (լրոճոս յմիայն-
ն): vane asti = vane'sti (լյլիտ իտն); śuro asi = śuro'si
(լիտն ետ). (՝ լրոճոսն եմանա).

այ -e-ն է -o-ն իջըրց եւնա եմոյսնոս (լիտն a-ն),
միտն -e է -o > -a-ը (> եմանն ժոնսլնայլն „ոյլլնն“) ըս
սմչսիւք ֆիտմիտնոս a արտն ոյլլննն ֆոնն ֆլեյննն
ժոնոս: nagarē iha = nagara iha (լիտն իտն ի):
prabho ihi = prabha ihi (եւլլմիոցց, ժոլո!).

§14. -āi զլլոս եմոյսնոս ֆոն > a-ը; -āu -յ սմ
լոնոմիլիտն ուլլոյն a-ն, միլլնն յզնոն եմանաք ուլլոյն եմո-
յսնոս ֆոն āu-ն:

tasmāi śābham adadāt = tasma śābham ada-
dāt (մն ետն ձնլլա); tāu ubhāu api = tāvubhāva-
pi = ուլլոստաք tā ubhā api (ոնոնն տնոց).

§15. ԵՅՉ ոն ֆլեյննն իտն յմոնիոլլոյն:

ա) -ī, -ū ըս -e ձնլլեյննն ըս մոմեոնն ֆլլոլլոնն
նոլլեյնն;

բ) եւլլլոլլոննն amī (ոնոնն, հոմ. Թ.);

գ) մոնոննլլոլլոնն: ahō (ոն!); hē, i (լի!).

Յ. տանեմոյսնոյսն.

§16. այ եւլլլոլլոնն ձոլլոլլոնն մոնն տն իտն տանեմո-

ვანი, მათგან ჩიქვა მხოლოდ პირველი, რაბათიერები იკავებს;
რადგან სიწყვას ზოლოში. შეიძლება მხოლოდ კანსაზღვრუ-
ლი თანხმობები (იხ. § 9, კვ. 9), ამიტომ შესაძლებელი იქნე-
ვა ის თანხმობანი, რომელიც სიწყვას შერის:

* *ahant* = *ahan* (ის სიწყვა, კლავა);

* *virut'ha* = *virut* (ბავთხი).

შენიშვნა: სიწყვას ზოლოში შესაძლებელია: -*an*, -*ut*, -*it*, -*up*.

§ 17. ზოლოთვარების პალაფალი გარდაიქმნება ჩვეულებრივ
-*u* -*o*; -*j* *h* -- *h* -*ბოჭყურ* -*t* -*o*; -*h* *h* -*უძველესი*
-*t* -*o*, *ბოჭყურ* -*u* *o*: *prāc* = *prāu* (აქობსაზღვრის);
asuj = *asuj* (სახელო); *viš* = *vit* (ბავთხი); *šas* =
= *šat* (იქნის); *madhulih* = *madhulit* (ბავთხი).

§ 18. თუ ძირის ზოლოთვარები არის მარჯვნივ მდებარე
ან *h*, რომელიც ზემო წესის ძალით უნდა იქცეოდეს ყოველ
უძველესობა, მაშინ ვმზინვა (ანძინა) გარდასს ძირის პირ-
ველი თანხმობანი: (*artha*)*budh* = (*artha*)*bhut* (საქმის
ქობის); (*godu*)*h* = (*godu*)*h* (მზვლელი).

§ 19. -*u* *o* -*h* ზოლოში > *h* (ვიხილა):

punar = *punah* (იხილა); *tamas* = *tamah*.

§ 20. ზოლოთვარების ყოველ თანხმობანი თავიდანვე მარჯ-
ვნივ წინ გარდაიქმნება მარჯვნივ; ნახლის წინ ყოველ იქნება

ԵճՁԻՆՔ: apatat bhūi = apatadbhūi (բայն թոթոյ);
vāx mama = vāxmama (հյծն են); yāvat
na = yāvanna (չլն հո).

§21. Օւշիւրայն h թն քնն և օքչն Յոլոուշոլայն
քն օւնեծոնն յալոլնո յարոյլն յգչոնն յալոլն, Ե
օւշն թնոն քնն քնն օլլն յալոլն:

tadr̥x havih = tadr̥gghavih (աչիո ձևչիհ);
tat hetu- = taddhetu- (տն թոթոն).

§22. Թուլ Եծոնն Կըլլ (Ե սոյոչն ā քննեհոն
Ե mā քննոն Կըլլ) ch > ech-Ե:
taru chāyā- = tarucchāyā- (եհ. հոլոլո).

§23. Յոլոուշոլայն քննչոն Կըլլ Կըլլ
և օքչն օւշիւրայն յալոլն, քննոն Ե Ե-Ե:
tat jūvilam = tajjūvitam (քն և օլլոլլ);
atādayat damaram = atādayaddamaram
(ևլլա Ե-Ե); tad lāṅgūlam = tallāṅgūlam
(քն յոլոլ).

Կըլլն: - քննչոն + ś - > ech:

tat śrutvā = tacchrutvā (չոլոն քն Ե...).

§24. - քննչոն, քննոն Ե ś-Ե քնն օլլոլլ
Կըլլն ԵճՁԻՆՔ; ś-Ե յոլոլն Ե Կըլլն յարոյլ-

Մի ch-ը: tan janān = tanjanān (ո՛ւ չփոփոխված;
accus. pl.); tān śatrūn = tānśatrūn ինչ tān-
chatrūn (ո՛ւ չփոփոխված; ac. pl.).

Չփոփոխված: l-ը քան -n ոչ ունի l-ը, ըստ քան l-ը
զան l-ը ունի: amušmin loke = amušmidloke
(ո՛ւ չփոփոխված; loc. sing.).

§ 25. Զուգահեռ ch-ը և ch-ը ձևափոխություններ - n, -n,
-n չ-ը ունի չփոփոխված, այն ձևափոխություններ և ունի չփոփոխված
ձևափոխություններ: pratyān āsinah = pratyānāsīnah
(ու՛ն չփոփոխված ձևափոխություն).

§ 26. Զուգահեռություններ - n-ը չ-ը ձևափոխություններ և ունի չփոփոխված
ձևափոխություններ քան չփոփոխված, չփոփոխված ձևափոխություններ չ-ը
և ունի չփոփոխված ձևափոխություններ (ś, ś ինչ ś); և ունի -n
զուգահեռություններ չփոփոխված: vaḥśān chittvā = vaḥśāśchittvā
(ձևափոխություն ինչ ըստ...); agaman tatah = agamastatah
(չփոփոխված ձևափոխություն).

§ 27. Զուգահեռություններ - m չփոփոխված ձևափոխություններ չփոփոխված
և ունի չփոփոխված ձևափոխություններ քան; և ունի չփոփոխված ձևափոխություններ չ-ը
և ունի չփոփոխված ձևափոխություններ: kim karomi = ki karomi (և ունի
չփոփոխված; և ունի չփոփոխված?); tam ywānam = ta ywānam
(և ունի չփոփոխված; ac. sing.).

§ 28. Յոլոտյոլքրտան -չ և -ճ ոյվյՅՅ:

ա) Կրոյ յալոյխարտա ևս Միլիծեալտա քոն Գլեզի ևոն-
տանքա: sutās ca = sutāśca (Գլուլիլ);

ճ) Կրոյ լոյնթալտա քոն - չ > -ճ - ք ևս յճՅՅի յոն-
ճիծա ճ յսլլա ևս հիլծա: pitur tapah = pitustapah
(Ժժոն ձոնեոյծա);

գ) Կրոյ ճյլլկրտա, լոնծարտա և ևոնտանքա քոն -չ
և -ճ > -ի - ք (ոն. § 19.): bhartur parityāgah =
= bhartuh parityāgah (Գլոն ևսլլոյծա).

§ 29. Յոլոտյոլքրտան -ճ եմոյնտա և ձլլոյն տանեմ-
ոյնտա քոն ոյվյՅՅ -չ - ք, ոյս յձ -ճ - և քոն յճոյն հո-
ձլոյն եմոյնտա (ā - և յհլա); չ - և քոն յլոյն -ճ - և
նոյլլոյն -չ ոյսլլոյն, ևս ձոն քոն եմոյնտա յնոյլլոյն:

agnis iṣa = agnirīṣa (հոյնիլ ՄՅՅԷ);

naus vahati = naurīvahati (յլլոն ձոնկրտա);

saha gopībhis rāma = saha gopībhi rāma

(Ժկրտա յլլոյնտա մեյնոյնտա).

Գլոնոյն: bhos (Յո!) ձոնեոյնտա յսլլոյն -ճ - և
ձլլոյն ճլլոյնտա քոն: bho mitra (Յո, ձլլոյնտա!).

§ 30. Յոլոտյոլքրտան -աճ ձիլլոյն ձլլոյն տանեմ-
ոյնտա և ա - և քոն ոյվյՅՅ 0 - ք, ևս յձոնտա ձլլոյն
ևոյլլոյն տալլոյնտան ա - և լոնոյն յձիլլոյն (ոն. § 6, 13);
ևնոյն եմոյնտա քոն յձ ձիլլոյնտա (-աճ) -ճ յսլլոյն:

aśvas dravati = aśvo dravati (լիկն ձողնոն);
gatas wanye = gato 'wanye (կարծի քննող);
candras iva = candra iva (հողմիկ ձողնոն).

Դրո՞ւնք 1. յո յնանկնար ձողնոն (candra iva)
 քննողն ձողնոն և ձողնոն և ձողնոն և ձողնոն
 ձողնոն և ձողնոն ի ձողնոն.

Դրո՞ւնք 2. sas (ոն) և eśas (ր) քննող-
 նար (nom. sing.) ձողնոն a - և քննողն
 ոն և eśo - ր; քննողն ձողնոն — sah և
eśah - ր; քննողն ձողնոն ին sa և eśa.

§ 31. Գործողի քննողն — ās քննողն ձողնոն — ś
 ձողնոն և ձողնոն և ձողնոն և ձողնոն և ձողնոն և ձողնոն
devās ūcur = devā ūcur (քննողն և ձողնոն),
 + քննողն § 30, Դր. 1. aśvās dravanti =
 = aśvā dravanti (լիկն ձողնոն).

Գ. Լոկայն ձողնոն.

§ 32. Գործողի քննողն և ձողնոն և ձողնոն և ձողնոն
 ձողնոն և ձողնոն և ձողնոն և ձողնոն և ձողնոն և ձողնոն
 - ī > -iy, - ū > -ur:

bhī - (ձողնոն) + ī (-ձողնոն, -ձողնոն) = bhīyi (ձողնոն; loc. sing.);

bhū - (ձողնոն) + ū (.. ..) = bhūwi (ձողնոն).

§ 33. ժահակ i ըս u ունայց ժահակ u ըս u -ն քոն բժո-
հար շիճարկայն, որ ըսծուրայն ուրիշն y -ն յն տեսեմայնոս:

div- (տաճաթ) + yati = divyati (տաճաթակ);

gir (եմ) + bhik = gīrbhik (եմիթոս).

Գրոմէքն: յն քիւն շիւրայն ուր u -նայ, հոմարուր Գրո-
մայն ժիւն յն յիւրայն, մայնոս շիւրայնայնոս u -ն (ոն. § 29)
ն u շիւրայնայնոս u -նայն (ոն. § 34):

āśis (տեղայն) + bhik = āśābhik (տեղայնիթոս);

jī- (այնիթայն) + yati = jīryati (այնիթայն).

§ 34. ժահակ u ուրիշայն ըսծուրայնակ քոն հիւրայնայն ir -ն,
ժահակ ըսծուրայնոս Գրոմայն - ur -ն:

kir- (այնիթայն) + ati = kirati (այնիթայն); pir- (այնիթայն) + yate =
= pīryate (այնիթայն).

§ 35. ժահակ e, ai; o, au > ay, āy; aw, āv ուր o
նայնիթայն քոն, հոմարուր բժոյնոս յն ya -ն ուրիշայն:

ne- + ana = nayana (այնայն); gāi- + ana = gāyana
(այնայնիթայն); go + ā = gawā (այնայն); nāu + i =
= nāvi (այնայն).

Գրոմէքն: ժահակ յն ուրիշն ai > ā տեսեմայնոս ըսծուրայն
նայնիթայն քոն: rāi- + bhik = rābhik (այնայնիթայն).

§ 36. ժահակ յն ուրիշն տեսեմայնոս յն ուրիշայն, որ նայնիթ
նայնիթայն, նայնիթայն-նայնիթայն ըս նայնիթայն; նայնիթայն քոն
նայնիթայն § 16 -ն ըս Գրոմայնայն յնայնիթայն:

vac- (լամբնացո) + mi = vacmi (լամբնացոն);
marut- (հիւ) + e = marute (հիւն); Գլխիմ marut +
bhyah = marudbhyah (հիւիմն). - ռ. § 20.

Պրոնոմինալ: j ձեռնու ta կցոյցեան քոն ճւղ ձեռնու
 ոյլիւն k-ը ըս ճւղն ṣ-ը: yuj- (Պրոնոմ, Պրոնոմինալ) +
ta = yukta- (Պրոնոմինալ, Պրոնոմինալ); svj- (Պրոնոմ) +
ta = svṣṭa- (Պրոնոմինալ). - ռ. § 37.

§ 37. ձեռնու ձեռնու վրիպիտի ճարտարակ վրիպիտի կց-
 ցոյցեան ընթացակ: duiṣ- (ժողով) + te = duiṣte (ն. նման).

§ 38. ձեռնու ձեռնու ձեռնու նստիտի (յ. ռ. ձեռնու) Պրո-
 նոմ կցոյցեան t և th ճարտարակ ձեռնու ըս նստիտի-
 նայ տրոն տրոն ձեռնու: budh- (լոյն) + ta = buddha-
 (լոյն); rundh- (Պրոնոմինալ) + thah = runddhaḥ
 (մեծ ինքն).

§ 39. ձեռնու ձեռնու c-ն ըս j-ն Պրոնոմ na > nā:
yāc- (տրոն) + nā = yācā- (տրոն);
yaj- (Պրոնոմինալ) + nā = yajñā- (Պրոնոմինալ).

§ 40. ձեռնու ձեռնու n ըս m ոյլիւն տրոն ձեռնու
 ընթացակ ոյլիւն կցոյցեան քոն, քոն տրոն տրոն տրոն տրոն
 կցոյցեան han- (լոյն) + tā = hata (նայն). ոյ
 տրոն տրոն տրոն տրոն տրոն տրոն տրոն տրոն տրոն
n ինքն ոյլիւն ըս m ոյլիւն n-ը տրոն տրոն (ըս va ը)

§ 40. hán- + tum = hantum (սյծո; inf.);
gám- (եղո) + tum = gantum (inf.).

Պիտմբո: Լսեցորտի մեջ մեղք (n և m) տեղափոխ
ոչված: man- (գոյիտ) + syate = masyate (գոյիտիտ. fut. med.)

§ 41. ṛ, ṛ և ṣ-ն Գործը n > n, այ n-ն ձևափոխվում է
չեն n, m, y, v. n-ն ձայնի տեղափոխվում է ձևափոխվում, այ
մեջ ṛ, ṛ, ṣ-ն է n-ն Գործը տեղափոխվում, սրբաբանի տեղ
ընթացում: (եղան տեղափոխվում է մեղքում, ձայնի տեղափոխում և y, v,
n): nagara- (քաղաք) + ena = nagarena (քաղաք);
grah- (եղան ձայնի տեղափոխում) + nāti = grahnāti (եղան տեղափոխում).

Պիտմբո: Ի վերջո ձայնի տեղափոխում և Գործը ձայնի տեղափոխում,
հարց մեղքում Գործը ṛ (parā, pari, pri):
pri + namati = pranamati (ոտնի տեղափոխում, այն տեղափոխում).

§ 42. ṣ սրբաբանի ṣ-ը t-ն մեջ: dr̥ṣ- (եղո) + ta =
dr̥ṣta (սրբաբան); -տե. § 37.

Մեջ տեղափոխվում մեջ ṣ և ṣ սրբաբանի § 17-ն տեղափոխում
ṣ սրբաբանի տեղափոխում: car̥ṣ- (եղո) + te = car̥ṣte (տեղափոխում).

§ 43. h, ṛ-ն և h սրբաբանի տեղափոխում Գործը (ā-ն ձայն)
h > ṣ, այ h և ṣ տեղափոխում տեղափոխում և տեղափոխում ṛ տեղ
ձայն. ṣ-ն ձայնի տեղափոխում է ձայնի տեղափոխում տեղափոխում
տեղափոխում, տեղափոխում տեղափոխում մեջ տեղափոխում և ṣ-ն Գործը:
dhanus (ձայնի տեղափոխում) + ah = dhanuṣah (ձայնի տեղափոխում;
genet. sing.); dhanus + i = dhanuṣi (ձայնի տեղափոխում;

საიდან (?) - ჯიბვანზე, ხისგანზე ან ვიღაცაზე ვანმოხერხის და ან
ხინჯი პიპის და შუღიქის აქსანობაზე.

§46. გუქი შიძლია ბოლოდღობის ხმოვნითაჲ (ხმო-
ვნის ბრუნება) და თანხმოვნითაჲ (თანხმოვნის ბრუნება).

ბრუნების დროს სიწყვესი შუილია ქონდენ სხვაქსვა გუქი გუქი
(ქს. ბრუნება უბრუნებლად თანხმოვნის ბრუნებაში); შიუ სიწყვესი შუილია
ქონდენს სი გუქი: ძლიერი და სუსტი, შიუს — საში: ძლიერი, საშ-
პლი და სუსტი.

თხუქიან სიწყვესი ძლიერი გუქი ითქვამს შიან. და მდებ-
რობითი: nomin., accus. და vocat. მხოლოდობის და წყვი-
ლობის რიგებისა, ახუქი nomin. და vocat. მხოლოდობისა
და მრავლობის ბრუნების სუსტი.

სამდებრო სიწყვესი უბრუნებლად ძლიერი: nomin. და
accus. მხოლოდობის და წყვილობის და nomin. მრავლობის; სამშალო
vocat. და სი ბრუნების, რომელიც ითქვამს თანხმოვნის და
წყვილობის და მრავლობის; სუსტი სი ბრუნების, რომელიც ით-
ქვამს ხმოვნის და წყვილობის და მრავლობის.

Neutrum-ში: nomin., accus. და vocat. მხოლოდობის სუსტი
თხუქიანში, სამშალო სამდებროში; წყვილობითი ყოველთვის
სუსტი; მხოლოდობითი — ძლიერი.

§47. ბრუნების და მხოლოდობის:

	მხოლოდობის	წყვილობის	მრავლობის
N.	स -s	श्री -ā (neutr. ई -ī)	शस -as (n. ई -ī)

Acc.	अम् - am (म् - m);	= N.	= N.
J.	आ - ā	भ्याम् - bhyām;	भिसु - bhis
१.	ए - e	= १.	भ्यस - bhyas
Abl.	अस् - as (स - s);	= १.	= १.
१.	अस् - as (स - s);	क्रौस् - oś	क्राम् - ām
१.	इ - i	= १.	सु - su.

Պիտո՞ղիս 1. Voc. sing. արգելված արևոն արդե՛կ, ծոց-
 5-ի և ճղրտածոն; քրոնտածոն և Կրոնտածոն vocat.
 արևոն nominativus-ն, Vocativus-ն ձեռնարկ ար-
 քած բանասիր Երևան-ից արև.

Պիտո՞ղիս 2. Ենթյո՞ղիս Երևան-ի (ob. § 46 և 57...) և
 Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի § 47-ն Երևան-ի Եր-
 ծոց-ի Երևան-ի, Եր. a - արդե՛կ: instr. sing. -ina,
 dat. s. -aya, abl. s. -at, gen. s. -sya;
 instr, dat., abl. dual. -abhyām; genet, loc.
 dual. -yas և և և (հայր և Երևան-ի Եր-
 վան-ի արդե՛կ Երևան-ի, արդե՛կ: a + ina = ena,
 a + aya = āya, a + at = āt և և և); ā և Երևան-
ī, ū արդե՛կ: dat. s. -āi; abl., genet. -ās,
 loc. s. -ām.

Accus. Plur. -ն արև-ն Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի Երևան-ի
 Երևան-ի և Երևան-ի -ն Երևան-ի.

Պիտո՞ղիս 3. tas արգելված արև-ի Երևան-ի
 abl. sing. Երևան-ի Երևան-ի; -tra արգելված Երևան-ի
 Երևան-ի.

		मनस्	manas (neutr.)	մտնո, Եղևո.
		Sing.	Dual.	Plur.
N.	mānāḥ	mānāsī	mānāsi	
A.	mānāḥ	mānāsī	mānāsi	
I.	mānasā	mānobhyām	mānobhiḥ	
D.	mānase	mānobhyām	mānobhyaḥ	
Abl.	mānasah	mānobhyām	mānobhyaḥ	
I.	mānasah	mānasoh	mānasām	
L.	mānasi	mānasoh	mānāḥsu (-ssu)	
V.	mānāḥ	mānāsī	mānāsi	

Պրնիքնա 1. ամբարշտոյ ոճերնուն - is և - us - ու
 քննարկող և քննարկ Եղևոն Եղևոն, մայ: jyōtis
 (Եղևոն), cārsūs (տղար): nom., acc. և voc. singul.
 jyōtiḥ, cārsūḥ; nom., acc. և voc. dual. jyōtiṣī,
 cārsūṣī; nom., acc. և voc. pl. jyōtiṣī, cārsūṣī;
 instr. sing. jyōtiṣā, cārsūṣā; instr. dual.
 jyōtibhyām, cārsurbhyām (ոճ. § 29.). և Եղևո.

Պրնիքնա 2. ամբարշտոյ ոճերնուն - as - ու քննար-
 կող քննար և քննար. Եղևոն nomin^{ly} և acc^{ly}
 շիւր, մայ: vedhas (masc.) Պրնիքնո: nom. sing.
 vedhāḥ, nom. dual. vedhasāu, nom. plur.
 vedhasah.

Յ) իրոյն Պրնիքնոն Եղևոն:

§ 50. - ac - ու քննարկող քննարշտն Եղևոն ու-

ճշիւնը ցոյց: ժողովրդ — āñc ըս կելի՞ն — ac; — yaç —
 ըս — vac —
 ըս ըստ yañc,
 — vañc, կա՞յն — yaç, — vac ըս կելի՞ն — -īc, — -ūc,
 ըս; Լիցիւն: prāñc, prāc (պրա՞նս — yañc);
 կա՞յն: pratyāñc, pratyac, pratic (ըստ yañc);
viśvañc, viśvac, viśūc (պրա՞նս ըստ yañc):

Ձևեր. կգ.	Ժեռ. լ.	Բնաբան.	Ժեռ. լ.
N.	prāñc (nb. 889, 17)	prāñcāu	prāñcaḥ
Acc.	prāñcam	prāñcāu	prācaḥ
I.	prācā	prāgbhyām; prāgbhiḥ ...	

Կա՞յն. կգ.			
N.A.V.	prāñ	prācī	prāñci ...

Ձևեր. կգ.			
N.	pratyāñc	pratyāñcāu; pratyāñcaḥ	
Acc.	pratyāñcam	pratyāñcāu praticāḥ	
I.	praticā	pratyāgbhyām; pratyāgbhiḥ	

Կա՞յն. կգ.			
N.A.V.	pratyāñ	praticī	pratyāñci

ըստ yañc, ըստ yañc viśvañc, viśvac, viśūc
 ո՞ր ըստ yañc, yañc ըստ yañc yañc, yañc ըստ yañc,
yañc ըստ yañc yañc.

ըստ yañc; կա՞յն: vidac (կա՞յն, yañc): vidañc,

údac, údic.

§ 51. Բնական թողարկ. զգրիս թողարկումն.

Թ Ե Կ Ե Կ Ե Կ :

Ժողովո զրոյն bhārant-, Երկր - bharat-(բարատ).

Ժանկ. կլ.	Թեմա.	Բնական.	Թողարկ.
N. V.	bhāran	bhāratāu	bhārantah
Acc.	bhārantam	bhāratāu	bhāratāh
J.	bhāratā	bhāradbhyām; bhāradbhih	

Երկրի զրոյն Թողարկումն Երկրի զրոյն Երկր. - mat - ուր և
 - kat - ուր Երկրի զրոյն Երկրի զրոյն Երկրի զրոյն, հոմ. nom.
 sing. - Երկրի զրոյն Երկրի զրոյն Երկրի զրոյն Երկրի զրոյն
a զրոյն Երկրի զրոյն nom. sing. masc. - Երկրի զրոյն mahat
 (բարձր) Երկրի զրոյն: mahān; voc. sing. Երկրի mahan.

§ 52. Երկրի թողարկումն: rājan (ռայան).

Ժողովո զրոյն rājān, Երկր. rājan (Երկր rāja Երկրի զրոյն
 Երկր), Երկր - rājñ:

	Թեմա.	Բնական.	Թողարկ.
N.	rājā	N. V. rājānāu	rājānah
Acc.	rājānam	J. D. Ab. rājabhyām	rājñah
J.	rājñā	G. L. rājñoh	rājabhih
D.	rājñe		rājabhyah
Abl.	rājñah		rājabhyah

	ՀՀԻՒ. Ել.		
N.	pitā	pitārāu	pitārah
A.	pitāram	pitībhyām	pitīn
I.	pitrā	pitībhyām	pitībhih § 63.

Իրարմ. Ելլի acc. plur. - Ին հլի - s: mātī (ըլլ),
acc. plur. mātīs.

Իրարմի: nāptī (Իրարմի) § 56.1-ն տեսե՞ծաք. bhātī (Իժ), yātī (Իժ), devī (Իրարմի Իժ), duhitī (Իրարմի), nanāndī (Իրարմի), nrī (Իրարմի, Իժ) Իժ Իժ Իժ § 56.2-ն տեսե՞ծաք, Իժ Իժ Իժ nrī -ն genet. plur. Իրարմի nrīnām (Ի Իժ Իժ).

§ 57. Ի) āi, օ և āu օրրի (ն. § 35).

- 1) rāi (m.) Իժ Իժ, 2) go (m. f.) Իժ, Իժ Իժ, Իժ Իժ Իժ Իժ Իժ,
- 3) nāu (f.) Իժ.

	Sing.	dual.	Plur.
1. N.V.	rāh	} rāyāu	rāyah
Ac.	rāyam		rāyāh
I.	rāyā	} rābhyām	rābhih
D.	rāyē		rābhyāh
Ab.	rāyāh		rāyām
G.	rāyāh	} rāyōh	rāsī
L.	rāyī		
2. N.V.	gāuh	} gāvāu	gāvah
Ac.	gām		gāh

	Sing.		Dual.		Plur.
N.	nadī	}	nadyāu	}	nadyāḥ
Ac.	nadīm				nadīḥ
I.	nadyā	}	nadībhyām	}	nadībhīḥ
D.	nadyāi				nadībhyāḥ
Ab.	nadyāḥ	}	nadyōḥ	}	nadinām
G.	nadyāḥ				nadīśu
L.	nadyām	}	= N. A.	}	nādyāḥ
V.	nādi				

2. गृहोदशयुग्ममयुग्मो लोपयुग्मो द्युग्मो. वृ, दृ, धृ: bhū-(डुड),
 dhī-(डुडिन). (D., Ab., G., L. sing. - डु नडुडुडु डुडुडु डुडुडुडुडुडु
 §58, 1-abv).

N.	bhūḥ	}	bhūvāu	}	bhūvāḥ
Ac.	bhūvam				= N.
I.	bhuvā	}	bhūbhyām	}	bhūbhīḥ
D.	bhuvé (bhuvāi)				bhūbhyāḥ
Ab.	bhuvāḥ (bhuvāḥ)	}	bhuvōḥ	}	bhuvām (bhūnām)
G.	bhuvāḥ (bhuvāḥ)				bhūśu
L.	bhuvā (bhuvām)	}	= N.	}	= N. A.
V.	bhūḥ				

N.	dhīḥ	}	dhīyāu	}	dhīyāḥ
A.	dhīyam				dhībhīḥ
I.	dhīyā	}	dhībhyām	}	dhībhyāḥ
D.	dhīyé (dhīyāi)				

इति. लृ. i [u] च्युत् इत्युत्तरात् ङोः ङोः ङोः instr. sing.
 dhenvā, gātyā; acc. pl. dhenūh, gātih; dat. abl.,
 genet., loc. sing. - इति अक्षरं च्युत्तरात् ङोः ङोः ङोः इति इति
 लृ. लृ. i [u] च्युत्तरात् [इत्युत्तरात्] - § 59, 1-त्, इत्युत्तरात्: Dat.
 dhenāve ṣ dhenvāi, gātaye ṣ gātyāi; Abl. Genet.
 dhenōh ṣ dhenvāh, gāteh ṣ gātyāh; L. dhenāu
 ṣ dhenvām, gātāu ṣ gātyām.

3. लृ. च्युत्तरात् लृ.: tālu-(त्), vāri-(त्):

N. Ac. V.	tālu	tāluni	tāluni
I.	tālunā	I. D. Ab. tālubhyām	tālubhih
D.	tālune		} tālubhyah
Ab.	tālunah		
I.	tālunah	} tālunoh	tālunām
L.	tāluni		tālusu
(V.	tālo.)		

N. A. V.	vāri	vāriṇi	vāriṇi
I.	vāriṇā	} vāribhyām	vāribhih
D.	vāriṇe		} vāribhyah
Ab.	vāriṇah		
I.	vāriṇah	} vāriṇoh	vāriṇām
L.	vāriṇi		vāriṇu
(V.	vāre)		

इति च्युत्तरात् 1. sakhi - (इत्युत्तरात्) इति च्युत्तरात् च्युत्तरात्

	Sing.	dual.	Plur.
N.	āśā	{ āśe	{ āśāḥ
Ac.	āśām		
I.	āśayā	{ āśābhyām	āśābhiḥ
D.	āśayāi		{ āśābhyah.
Ab.	āśayāḥ		
G.	āśayāḥ	{ āśayoh	āśānām
L.	āśayām		āśāsu
V.	āśe	= N.A.	= N.A.

(nb. § 47, 2507. 2.)

Յ յ լ օ ճ յ ծ ո ն Ե Տ Ն Ե Ե յ ծ ո .

§ 62. 1) Զլրեհյվորոնեւօրոն - tara ք յ լ օ ճ յ ծ ո ն - tama Ե ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն, Ե ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն յ լ օ ճ յ ծ ո ն յ լ օ ճ յ ծ ո ն:

2) Ե ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն - Ե ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն (Զ) Ե ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն - Ե ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն:

punya- (Ե ճ յ լ օ ճ) + tara, tama = punyatara, pu-nyatama; dhanin (Զ ճ յ լ օ ճ) : dhani+ tara , dhani+ tama; vidvās (Զ ճ յ լ օ ճ) : vidvat+ tara, vidvat+ tama.

2. Զ ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն. Զ ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն յ լ օ ճ յ ծ ո ն Ե ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն - tyas (Զ ճ յ լ օ ճ) ք - istha (յ լ օ ճ յ ծ ո ն) Ե ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն յ լ օ ճ յ ծ ո ն, Ե ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն յ լ օ ճ յ ծ ո ն յ լ օ ճ յ ծ ո ն (guna). Զ ճ յ լ օ ճ յ ծ ո ն : mridu- (Զ ճ յ լ օ ճ):

Ac.	trīn	trīni	tisrān
J.	tribhīh	tribhīh	tisībhīh
D. Ab.		tribhyaḥ	tisībhyaḥ
I.		trayānām	tisīnām
L.		trīsū	tisīsū

N.	catvārah	catvāri	cātasrah
Ac.	catīrah	= N.	= N.
J.		catīrbhīh	catasībhīh
D. Ab.		catīrbhyaḥ	catasībhyaḥ
I.		catvānām	catasīnām
L.		catīrsū	catasīsū

pañcan, saptān, aṣṭān, nāvan, daśan
 306 3237509: N. A. V. pañca, J. pañcābhīh, D. Abl.
 pañcābhyaḥ, I. pañcānām, L. pañcāsū.

aṣṭān - 6 3237509 30913 323: aṣṭāu, aṣṭābhīh...
 śāś: N. A. V. śāt, J. śadbhīh, D. Ab. śadbhyaḥ,
 I. śānām, L. śātsū.

§ 66

6. 09 m 6 n 0 6 0:

prathamā	30632	ṣaṣṭhā	32-6
dvitīya	32-2-3	saptamā	32-7
tritīya	32-3	aṣṭamā	32-8
caturthā (chūthya)	32-4	navamā	32-9
pañcamā	32-5	daśamā	32-10.

ekādaśā } 3-11
dvādaśā } 3-12
viśatitamā } 3-20
viśā }
triśattamā } 3-30
triśā }
catvāriśattamā } 3-40
catvāriśā }
pañcāśattamā } 3-50
pañcāśā }
ṣaṣṭitamā } 3-60
ṣaṣṭā }
{ [ekāśaṣṭitamā }
{ [ekāśaṣṭā } 3-61.]

saptatitamā } 3-70
saptatā }
aṣṭitamā } 3-80
aṣṭā }
navatitamā } 3-90
navatā }
śatitamā } 3-100
dviśatā } 3-200
sahasratamā } 3-1000
ekāśatitamā } 3-101
ekāśatā }

§ 67. षडङ्गानां शतशतशतशतः
śaṣṭi (षडङ्ग), dvīḥ (द्विङ्ग), triḥ (त्रिङ्ग), catuḥ
(चतुङ्ग), pañcāśṭi (पञ्चशत), ṣaṭkṛti (षट्कृति) ...
ekadhā (एकधा), dvīdhā or dvēdhā (द्विधा-
द्विधा), triḥ, catuḥ, pañcadhā, ṣaḍdhā ...
ekāśāḥ (एकशत), dviśāḥ, triśāḥ ...

Singul.

	masc.	neutr.	femin.
N.	sáh, sá	tát	sá
A.	tám	tát	tám
J.	téna		táyā
D.	tásmā		tásyāi
Ab.	tásmāt		} tásyāḥ
G.	tásya		
L.	tásmin		tásyām

Dualis

N.A.V.	tāu	té	té
J.D.AB.	} tábhyām		tábhyām
G.L.	} táyoh		táyoh

Plur.

N.	té	} táni	} táḥ
A.	tān		
J.	} táih		tābhiḥ
D.	} tébhyah		} tábhyah
Ab.	} tébhyah		
G.	tésām		tāsām
L.	tésu		tāsu

etád-(pl): N. sing. eśáh,
 (nb. § 30, 256. 2).

§ 70. idām (१७):

		Sing.	
	masc.	neutr.	femin.
N.	ayām	idām	iyām
A.	imām	idām	imām
I.	anēna		anāyā
D.	asmāi		asyāi
Ab.	asmāt		} asyāḥ
G.	asyā		
L.	asmīn		asyām

		Dual.	
N.A.	imāu	imé	imé

I.D.Ab.		ābhyām
G.L.		anāyoh

		Plur.	
N.	imé	{ imāni	{ imāḥ
A.	imān		
I.		edhiḥ	ābhiḥ
D.Abl.		ebhyāḥ	ābhyāḥ
G.		ēsām	āsām
L.		eśū	āsū

§ 71. ऋदस् adās (१७):

	Sing.		
	masc.	neutr.	femin.
N.	asāu	adāh	asāu
A.	amūm	adah	amūm
J.		amūnā	amūyā
D.		amūsmāi	amūsyāi
Ab.		amūsmāt	amūsyāt
G.		amūšya	amūsyāt
L.		amūsmīn	amūsyām

Dual

N.A.V.	amū
J.D.Ab.	amūbhyām
G.L.	amūyoh

Plur.

N.	amī	} amūni	} amūh
A.	amūn		
J.		amūbhih	amūbhih
D. Ab.		amūbhyah	amūbhyah
G.		amūśām	amūśām
L.		amūśu	amūśu

§ 72. ԹՅՏԻԿԻՐՈ ԵՎԿՅԱԼԵՏ. ԸՍԹՈՅՈՐԸ ՅՈՐՈՐ (ԻՂ-ՎՅՈՂԻ)
 yād & ԹՅՅՈՐՈ Kim ՆԵՂԵՅՈՆ § 69-ն թՅՏԵԹՅՈՐ:

30 ლომნი: indic., optat. (= potentialis), imperat... Praesens-ს აქვს indic., optat. & imper.; aorist-ს აქვს indic. & optat. (= praerativus). დაბნელების აქვთ ბოლოში indic.

შესწავლეთ აწარმოებთ: causativum, desiderativum, intensivum, infinitivus, absolutivus და participium.

§ 74. შესწავლეთ შემოკლებები: 1) პირველადნი (praes. და futur.-ში), 2) მკობრები (imperf., aorist., condition. & optat.-ში), 3) imperat.-ის და 4) perf.-ის.

1. პირველადნი

	აქტივიზი			პასივიზი		
	sing.	dual.	plur.	sing.	dual.	plur.
1.	- mi	- vas	- mas	- e	- vāhe	- mahē
2.	- si	- thas	- tha	- se	- āthe	- dhvē
3.	- ti	- tas	- nti	- te	- āte	- nte

2. მკობრები

	აქტივიზი			პასივიზი		
	sing.	dual.	plur.	sing.	dual.	plur.
1.	- am (m)	- va	- ma	- i	- vahī	- mahī
2.	- ū	- tam	- ta	- thās	- āthām;	- dhvam
3.	- t	- tām	- n	- ta	- ātām	- nta

მშენი განიყოფება ორ ურჯოლოებად და ერთსა და
მეორეს ურჯოლოებას ეყოფება 1, 4, 6 და 10 უმნი; მათს
ი — 2, 3, 5, 7, 8 და 9 უმ.

I. მათე ურჯოლოებას მშენი: ა) ვეძე ბოლოება
a-ის, რომელიც ვეძეება -m და -u წინ; ბ) imper.
act.-ში sing. 2 ს. მათ მბოლოც ვეძე; გ) med.-ის -āthe,
-āte, -āthām და -ātām რბოლოებას იუჯობის (opt.-ის
ვაძობობის) -ethe, -ete, -ethām და -etām -ად; ვეძის
a იუჯობის ად რბოლოებას და e-ს წინ; დ) optat.-ის
მეძისაა i, რომელიც ეძისა წინისა ვეძის -a ($a + i = e$).

II. მათე ურჯოლოებას მშენი: ა) ძლიერ და სუსტ
ვეძისა მბნაქვალობის ვეძისა; ბ) ძლიერი ვეძისა:
sing. praes. და imperf. act.; sing., dual. და plur.-ის
1 მათე imper. act. და med.-ში; act. imperat. 3 ს.
რბნაქვის ვეძისა სუსტისა; გ) imper. act.-ში sing.
2 მათე აქს -hi და -dhi რბოლოებას; დ) med.-ში —
-ante, -antām, -anta -ს იუჯობისა მათ -ate, -atām, -ata;
ე) opt.-ში act.-ის მეძისაა yā, med.-ის — i, რომელიც
ბეძისა წინ იუჯობს iy-ს.

Praesens-ის სისეცება

(სხე praes.-ის ვეძისაგან მათეობის ვეძისა).

ურჯოლოება მათე (მ. § 75, I.).

§ 76. 1, 6, 4, 10 ლმსენი.

ა) პირველი ლმსენი შინაგან აწარმოებს ვუძეს ბინთან ა-ს პირველითი (უ.ი. დაბოლოებული ეპოქების ბინს ა-ს საშუალებით). მსხვილი ბინგია, რომელსაც ჩვეულებრივ (და ისა შუაში) *guna* ეძახება; *budh* - (ოვობა, გაგება), ვუძე — *bódhā* -.

ბ) მეექვსე ლმსენი შინაგან ვუძეს აწარმოებს ა-ს შუა-წესით, მაგრამ მსხვილი ამ ა-გია: *tud* - (უკმა), ვუძე იქნება *tudā* -; ბინს *guna* ის ეძახება.

გ) მესამე ლმსენი შინაგან აწარმოებს ვუძეს ა-ს პირველითი; მსხვილი ბინგია: *nah* - (გუჩეხე), ვუძე იქნება *nāhya* -.

დ) მეათე ლმსენი შინაგან ეძახება *āya*: *cint* - (ვინი), ვუძე — *cintāya* -.

თიხვან ლმსენი დაბოლოებული ერთბაშის აქვს.

Praesens

acticum (parasmāipadam).

	<i>Sing.</i>	<i>Dual.</i>	<i>Plur.</i>
1.	<i>bódhāmi</i>	<i>bódhāvah</i>	<i>bódhāmah</i>
2.	<i>bódhasi</i>	<i>bódhathah</i>	<i>bódhata</i>
3.	<i>bódhati</i>	<i>bódhatah</i>	<i>bódhanti</i>

medium (ātmanepadam).

1.	<i>bódhe</i>	<i>bódhāvāhe</i>	<i>bódhāmake</i>
2.	<i>bódhase</i>	<i>bódhethē</i>	<i>bódhadhve</i>
3.	<i>bódhate</i>	<i>bódhete</i>	<i>bódhante</i>

Imperfectum.
activum (parasmāipadam)

	Sing.	Dual.	Plur.
1.	ábodham	ábodhāva	ábodhāma
2.	ábodhah	ábodhatām	ábodhata
3.	ábodhat	ábodhatām	ábodhan

medium (ātmanepadam).

1.	ábodhe	ábodhāvahi	ábodhāmahi
2.	ábodhathāh	ábodhethām	ábodhadhvam
3.	ábodhata	ábodhetām	ábodhanta

Optativus.

activum (parasmāipadam)

1.	bódheyam	bódheva	bódhema
2.	bódheh	bódhetam	bódheta
3.	bódhet	bódhetām	bódheyur

medium (ātmanepadam).

1.	bódheya	bódhevahi	bódhemahi
2.	bódhethāh	bódheyāthām	bódhedhvam
3.	bódheta	bódheyātām	bódheran

Imperativus

activum (parasm.).

1.	bódhāni	bódhāva	bódhāma
----	---------	---------	---------

2.	bódha	bódhatam	Bódhata
3.	Bódhatu	bódhatām	Bódhantu

medium (ātmanep.)

1.	bódhāi	bódhāvahāi	bódhāmahāi
2.	bódhasva	bódhethām	bódhadhvām
3.	bódhatām	bódhetām	bódhantām.

უღკლილქა ძეთრე (იხ. §75, II).

2, 3, 5, 7, 8, 9 კლასები.

§77.ე) ძეთრე კლასის ზღვებში დაბოლოება ემაცება პირდაპირ ძინს. მახვილი ძლიერ ფორმებში (იხ. §75, II) ძინზეა, სუსტ ფორმებში — დაბოლოების პირველი პარაქვამდე:

dvīṣ- (სიძულვილი), ძლიერი ფუძე — dviṣ-, სუსტი — dviṣ- (იხ. უმძლავრესი §§ 17, 36):

Præsens

activum (parasmāipadam)

	Sing.	Dual.	Plur.
1.	dvīṣmi	dvīṣvāḥ	dvīṣmāḥ
2.	dvīṣsi	dvīṣthāḥ	dvīṣthā
3.	dvīṣti	dvīṣtāḥ	dvīṣānti

medium (ātmanepadam)

1.	dvīṣé	dvīṣvāhe	dvīṣmāne
2.	dvīṣṣé	dvīṣāthe	dvīṣdhve
3.	dvīṣté	dvīṣāte	dvīṣāte

Imperfectum
activum (parasmāipadam)

	sing.	Dual.	Plur.
1.	ádvešam	ádvišva	ádvišma
2.	ádvet	ádvištam	ádvišta
3.	ádvet	ádvištām	ádvišan

medium (ātmanepadam)

1.	ádviši	ádvišvahi	ádvišmahi
2.	ádvištāh	ádvištāthām	ádviḍdhvam
3.	ádvišta	ádvištātām	ádvišata

Optativus
activum (parasm.)

1.	dvišyām	dvišyāva	dvišyāma
2.	dvišyāh	dvišyātām	dvišyāta
3.	dvišyāt	dvišyātām	dvišyūr

medium (ātmanep.)

1.	dvišyā	dvišvāhi	dvišmāhi
2.	dvišyāh	dvišyāthām	dviḍdhvām
3.	dvištā	dvišyātām	dvišrān

Imperativus
activum (parasm.)

dvešāni	dvešāva	dvešāma
---------	---------	---------

ბინძე); ხელს ვიწმინდებოდა, იგი წმინდობის
ბრძოლის აწყობა, იგი არა — წმინდობისა.

შენიშვნა 1. გათრევილება გვხვდება აგრეთვე perf.-ში
და ზოგ აorist.-ში; გათრევილების წესები შემდეგია:

ა) იგი სიწყვლის თავში თანხმობასთან ჯგუფია, მომრღობა
წინაველი მათგანი: plu-(უჩხა) - perf. *pupluwa*; dru-
(გაქვივა) - perf. *dudrāva*. მაგრამ იგი ჯგუფში წინაველი
საბრუნებელია და შემდეგ - ყნუ შეყვნილება, მაშინ მომრღობა
შემდეგ: *spṛś-* (აძრევა) - perf. *pasparśa*; *sthā-* (დგმა)
- perf. *tiṣṭhāti*.

ბ) სწავლის ბრუნებში მომრღობა არა სწავლის: *dhā-*
(დგმა, დება) - *dadhāmi*; *phal-* (ხეობა) - perf. *paphāla*;
sthā- (დგმა) - *tiṣṭhāmi*.

გ) გუგუნიანის ბრუნებში მომრღობა შესაძლოა დადგეს:
gam- (ხეობა) - perf. *jagāma*; *kar-* (კარება) - perfect.
carāra; *khan-* (ახარა) - perf. *carhāna*. h - ს ბრუნ-
ებში ჯგუფი *j*: *ku-* (კუჩხა მსხვილობა) - *jukhāti*.

შენიშვნა 2. მესამე ჯგუფი. ზღვრები praes.-ის ვიქს
ხელმძღვანელობაში არის მოკლე ბრუნები: *dhā-* — *dadhāmi*.
ḥ - ს ბრუნებში არის i: *bhṛ-* (ბიძვა) - *bibhṛ-*.

ku: ძლიერი ვიქს *jukho*, ხელის *jukhu*:

Praesens: *jukhōmi*; *jukhumāh*; 3s. plur. *jukhvati*;

jukhve, *jukhūḥ*; *jukhumāhe*; 3s. pl. *jukhvate*.

Imperf.: *ájukhavām*, *ájukhoh*; *ájukhuma*; 3s. plur.

ájukhavuh; *ájukhui*, *ájukhuthāh*; *ájukhumahi*;

3 s. plur. ajukvata.

Optat.: juhuyām ...
juhviya ...

Imper.: juhāvāni, juhudhī, juhōtu; 3 s. plur.
juhvatu; juhāvāi, juhuvā, juhutām;
3 s. plur. juhvatām.

§ 79. 8) Զյւղոյ ամեն ճիշտ տեղի վրայ
զյուղեւորն յայնչս ու, ելեկեւորն — ու. եւորն
լծեւորն յայնչս 1) յարկն լայնիցն u, ու կ-
զակն ուրիշս — ma, -va -on; 2) imperat -ն 2 s. sing.
հիցն իս հիցն — hi լծեւորն: su (հայնչս, հիցն) —
հմ. զյոյ sunó-, ելեկ — sunu-.

sunumáh և sunmáh, sunuváhe և sunváhe.
imper. sunú (2 s. sing.-ն).

Զիշտ վրայ զոմիցն զյուղեւորն, ելեկն — լծեւորն.

Praes.: sunómi; sunumáh; 3 s. plur. sunvánti;
sunvé; sunfuváhé; 3 s. plur. sunváte.

Imperf.: ásunavam, ásunáh; asun(u)ma; 3 s. pl.
ásunvan; ásunvi, ásunitháh; 3 s. plural
ásunvata.

Optat.: sunuyām ...
sunviyá ...

Imper.: sunāvāni, sunú; 3 s. plur. sunvántu.
sunāvāi; 3 s. plur. sunvátām.

Optativus
activum (parasmāip.)

	sing.	Dual.	Plur.
1.	yuñjyām	yuñjyāva	yuñjyāma
2.	yuñjyāh	yuñjyātām	yuñjyāta
3.	yuñjyāt	yuñjyātām	yuñjyūh

medium (ātmanep.)

1.	yuñjīyā	yuñjīvāhi	yuñjīmāhi
2.	yuñjīthāh	yuñjīyāthām	yuñjīdhwām
3.	yuñjītā	yuñjīyātām	yuñjīrān

Imperativus

activum (parasm.)

1.	yunājāni	yunājāva	yunājāma
2.	yusgdhī	yusktām	yusktā
3.	yunāntu	yusktām	yunjāntu

medium (ātmanep.)

1.	yunājāi	yunājāvahāi	yunājāmahāi
2.	yusksvā	yunjāthām	yusgdhwām
3.	yusktām	yunjātām	yunjātām.

§ 81. 1) ३, ५, ७, ९, १०, ११, १२, १३, १४, १५, १६, १७, १८, १९, २०, २१, २२, २३, २४, २५, २६, २७, २८, २९, ३०, ३१, ३२, ३३, ३४, ३५, ३६, ३७, ३८, ३९, ४०, ४१, ४२, ४३, ४४, ४५, ४६, ४७, ४८, ४९, ५०, ५१, ५२, ५३, ५४, ५५, ५६, ५७, ५८, ५९, ६०, ६१, ६२, ६३, ६४, ६५, ६६, ६७, ६८, ६९, ७०, ७१, ७२, ७३, ७४, ७५, ७६, ७७, ७८, ७९, ८०, ८१, ८२, ८३, ८४, ८५, ८६, ८७, ८८, ८९, ९०, ९१, ९२, ९३, ९४, ९५, ९६, ९७, ९८, ९९, १००.

զարկիցմբ -ma ք -ւա -ւ քոճ. ձեռնարկ § 79-ովս:
կր- (կարծ), ժողովի գրով կարո-, կրկի կրու-
(-ma ք -ւա, չգործի -յա -ւ քոճ - կր-):

Praes.: karómi; kurmáh, kuruthá, kurwánti;
kurwé, kurusé; kurmáhe; 3s. plur. kurwáte.

Imperf.: ákaravam, ákaroh, ákarot; ákurma;
3s. pl. ákurwan; med.: ákurwi, ákurutháh;
3s. pl. ákurwata.

Optat.: kurýám ...
kurwíyá ...

Imper.: karávāni, kurú, karótu; 3s. pl. kur-
wántu; med.: karávāi, kurusvá, kurutám;
3s. kurwátám.

§ 82. 1) Ձրկեցի կր. ձեռնարկ ժողովի
գրովնարկով զարկիցմբ -nā, կրկի գրով -- nī (ուս-
նարկով զարկիցմբ զարկիցմբ քոճ) ք n (նարկ-
նարկ զարկիցմբ քոճ). ձեռնարկ ուսնարկով ժողով
գրովնարկ 2s. imper. ձեռն āna. ձեռնարկ § 79-ովս.

աճ- (գրով), ժողովի գ. asnā, կրկի asni և asn:

Praes.: asnāmi, asnāsi; asnīmáh; 3s. pl. asnānti;
asné, asnišé; asnīmáhe; 3s. pl. asnáte.

Imperf.: ásnām, ásnáh; ásnīma, 3s. pl. ásnan;
áśni, ásnitháh; ásnīmahi; 3s. pl. ásnata.

Optat.: asniyám
asnīyá

Imperat.: aśnāni, aśānā, aśnātu; 3s. pl. aśnāntu;
aśnāi, aśniśvā; 3s. pl. aśnātām.

ՅլնոՅՅն: այ ձևն ՅոՅն ՅՅն ԵՅն, ԵՅն ձևն.
ԶոճոճՅն (ոլլալ-լն) ղոճոճ: bandh- (Յլլալ)
- badhnāmi; jñā- (լլալ) - jānāmi; grah-
- grāhnāmi.

Յոճ ՅՅն praesens-ն Եճլլն ղոճոճ.

§83. ԵճԵճՅն ղոճլլալ ղոճոճՅն (լ-Ե
ղոճ) ղոճլլա ձևն Ե ճոճոճոճն (Ելլո ձևն ղոճ
լլա anit - ձևն, յ.ճ. ղոճո) Ե ī-Ե Եճլլալ
(set- ձևն, յ.ճ. ոճոճն ձևն): budh- fut.
bhotsyām; pat- (լլալ) - fut. patiśyāmi.

Perfectum.

§84. Եճլլալն ԵճԵճՅն ղոճլլալ (ոճ. §78, 1) ղոճոճ
Եճ, այ ձևն ՅՅն Յոճն ղոճոճ ԵճՅն, Եճն Ե ղոճոճ, Եճոճ
ձևն ղոճոճ ղոճոճ, ղոճոճն Ե ī, ē-Ե Եճլլալ ղոճոճ
լլաճն a: sev- (ԵճԵճ) - siśeva; gāi- (լլալ) - jagāu;
tud- (լլալ) - tutōda; kṛ- carāra; vṛdh- (ճոճ) - varā-
dha. Perf.-Ե ՅՅն Եճն ղոճոճ: ղոճոճն (լլալ), Եճլլա-

լոռ (շղճ) ք նկնի. հիֆոզոն 1. sing. ժրոյրհոս
 Ե՛ նա՞շչլոռ, 2. sing. նա՞շչլոռ, 3. sing. - ժրոյիո;
 Ե՛նհիֆոյն նկնի. Նշչոյնոս օղ ձայնհիյոնոս շնիլո
 ժոյնո; Բոժլոնոյ օճնեժոյնո Նոլոտլոյնոս, Կշչս
 գոնձլոնո պլլլոլոլոս: *pracch* (չիոնեւչ) - *rapraccha*.
 Զնեչոլո ժր. ք նա՞շչ. - Զո ժոնճո, նկնիլո - Ե՛նեոլոլո-
 յնիլ. Ե՛նոս Ե՛նեոլոլոյնո ու. § 74, 4. օճնեժոյնո
 Ե՛նիլոլոլո Ե՛նեոլոլոյնո յձիլոնոս գլիկ նիլլիլոնո
լ-ն նա՞շչլոնո; լ ձլոս լ-ն նա՞շչլոնո. *dru* (չի-
 լլլո), *šru* (նիլո), *stru* (իլո), *šru* (լոն), *šru* (լլոլոլո),
šru (ճոլոլո), *šru* (նիլլոլո), *šru* (նլոլո) ոձիլլիլոլո Ե՛նեո-
 լոլոլոս (լ-ն ճիլո) լ-ն պոնոլո, Զոյ: *šušruwá*,
šušruwíe.

§85. եժոյնո Ե՛նիլոլոլո ժոյնո ունիլլոլոլոս սձ եժոյ-
 յնե; *ad*- (չսձ) - *āda*; լ- ք լ- օո Ե՛նիլոլոլո ժոյնո
dmagh գոնիլոլո հիլո *iy*, *ur* (ու. §§ 10, 32): *is*- (նիլլոլո)
 - *iyésa*; *us*- (իլո) - *uóša*. ա- օո ք ա- օո Ե՛ն-
 իլոլոլո ժոյնո ունիլլոլոլո an - օո: *arc* (նիլլոլոլոլո) -
 - *ānāca*; *rdh*- (նիլո) - *ānārdha*. *ya* ք *va*- օո Ե՛ն-
 իլոլոլո ժոյնո ունիլլոլոլո լ ք լ- օո: *yaj*- (նիլլոլոլո)
 - *iyāja*; *vac*- (նիլո) - *uāca*; Զոյո - օոյնոլոլոլո Նո-
 շլո ձիլլոլոլո: *yam*- (նիլլոլոլո) - *yayāma*; *vas*- (նիլլոլո)
 - *vavāsé* (med.).

նկոն ժոյնո, Բոժլոնոյ Զոյնո լ, լ, լ հիլո, ժրոյի

գործընթացի ֆորմաները շարժ. ան: bhid-(b, h, d) - bibhēda;
tud - tutōda; dr̥s̥ (v, r̥, h, s̥) - dadār̥śā.

Activum (parasm.)

	Sing.	Dual.	Plur.
1.	tutōda	tutudivā	tutudimā
2.	tutōditha	tutudāthuh	tutudā
3.	tutōda	tutudatuh	tutudih

medium (ātmanep.)

1.	tutudé	tutudivāhe	tutudimāhe
2.	tutudiṣē	tutudāthe	tutudidhwé
3.	tutudé	tutudāte	tutudiré

§ 86 Մարդու օրհանգիստի Գործընթացի Ա-ն թիմային խոսքի, համարյալի շարժ. անի և խոսքի օրհանգիստի և խոսքի համարյալի խոսքի, և խոսքի շարժ. անի Ա-ն խոսքի Ե-ն և խոսքի համարյալի խոսքի; և խոսքի շարժ. անի 2-րդ. sing. խոսքի; և խոսքի շարժ. անի Լ-ն և խոսքի խոսքի: tan-(g, f, r, m, z):

activum (parasm.)

1.	tatāna	tenivā	tenimā
2.	tatānthā	tenāthuh	tenā
3.	tatāna	tenātuh	tenih

medium (ātmanep.)

	sing.	Dual.	Plur.
1.	tené	teniváhe	tenimáhe
2.	teniśé	tenáthe	tenadhvé
3.	tené	tenáte	teniré

Պրօն Պրօն 1. ā-ain և լոճամօշոն լոճոմոմ-
 լոմոն ծոնլոն թոնլոն 1 և 3 թ. sing. Տիֆոշոն-
 ā-ւ. Եղիլ շոնլոն ծոմոմ Բժմշօն Եղիլ
 Բժմշօն Բժմ լո լո լոմոմ i-ը ասեԲժմշօն Բժմ
 (ā պշ-լոն i-ը ծոմշի 2 թ. sing. Տիֆոշոն):

dā- (Կմ/շո) dadāu, dadātha (և daditha),
 dadāu; dadivá, dadáthuh, dadátuh; dadimá,
 dadá, dadúh.

dadé, dadiśé, dadé; dadiváhe; 3 թ. pl. dadiré.

gāi- (շոմոն) - jagāu, jagātha և jagitha,
 jagāu; jagimá, jagá, jagúh.

Պրօն Պրօն 2. -i, -ú, -ü-ain լոճոմոմլոմ ծոնլոն
 Տիֆո Տիֆոն 1 թ. sing. շոն (guna) և լոլոն
 (viddhi), 2 թ. - շոն, 3 թ. լոլոն; nī- (Բոյշօն)
 - nināya, ninétha, nināya.

Պրօն Պրօն 3. bhū- (Կմ/շո): babhūva, ba-
 bhuvimá, babhūvúh.

vid- (Կմ/շո): véda, vétha, véda; vidvá,
 vidáthuh, vidátuh; vidmá, vidá, vidúh.

ah- (Կմ/շո) Եղիլ լո լո լոմոմ Տիֆոշոն 2 թ. sing.
 և dual. átha, áhátuh; 3 թ. sing. dual. և pl.

āha, āhātuh, āhuh.

§ 87. Կոմպոզիցիոնալ քերթ. (perfr. periphrasticum) ուր հիմնական զարկը ընկած է -ām ընթացակարգի ժամկետին և կը-, as և bhū- ճեշտալ քերթ.-ով ձևադրած Գլխավորումը, կը- և perfr. ժրոյթման, որ և ճեշտալ ժրոյթման ուղղակի (Զանգեզուր)։

Aoristus (տ. § 74, Գրք. 2).

§ 88. Տեղադրույուն տեղ. : 1) Ժողով տեղ., 2) a- տեղ., 3) յատկապես տեղ.

1) ժողով տեղ. արդիվն ընթացակարգին ճանրման ժողով, ուր հիմնական յիջող ձևակարգը ā-ով ընթացակ. ճեշտուեցանք և bhū- եզան. ժրոյթման, և ճեշտալ, ուր ճեշտալը սեղանիվն : dā-, bhū-.

ādām, ādāh, ādāt; ādāva, ādātam, ādātām; ādāma, ādāta, āduh.

ābhūvam, ābhūh, ābhūt; 3 s. pl. ābhūvan.

2) a- տեղ. արդիվն ելնից ժողովն ընթացակարգին a- և ճեշտալ- թուր : lip- (սեղան) - տեղ. act. ālipam, med. ālīpe (Գլխավորի imperfr. ālimpam, alimpe).

Ընթացակարգին imperfr. -ով, տ. § 74, 2.

3) յատկապես տեղ. - Զո ā, ē - ով ընթացակարգի և ճեշտու a- և ճեշտալ ժողովն հարկադրույունն երկուսն արդիվն ē.

ըն ստեղծ. անձնական շահնայություն 10 րո., causat. և
denominat. - Թո, հոմադրական յայտագրոս aya:

nī - (հայտնա), causat. - և զորոյ nayaya - (հայտնա) -
- ստեղծ. ānīnayam. Ընթացություն - imperf. - ևս.

§ 89. Եղծարոյն ստեղծելն Պրեմիոս. լուծելն ևս
զյիս զորոյ: ժողովրդ (զորոյ), ևս շարուն (շորո) և
կուկի: Եղծար. ստեղծելն. ուղղչիս:

- ա) ձ - ստեղծելն, հոյս ձ զարկն խնդարն ժողն,
- բ) ն - ստեղծելն, հոյս ձ զարկն ն - և ևս շարուն,
- գ) սի - ստեղծելն և
- դ) հա - ստեղծելն:

ա) ձ - ստեղծելն յիշիս յիշն յիշի; ժողովրդ զորո
ն, ն - և Ընթացություն ժողովն, ս - և ևս ևս շարուն Ըն-
թացություն ժողովն կուկի: nī - ānāisam; āneši;
ի - ānāršam; āreši. տ - և th - և Ընթացություն
Ընթացության ին ևս յիշիս ձ, այ ժողով շարուն շարուն
ևս շարուն (Ես շարուն շարուն): tud - (լի) - ātāutsam,
Ըս: plur. յի. ātāuttam (Ը - Ընթացություն); ժողով man-
(զորո) - 3. sing. ժողովրդ āma sta. dhvam - և ին
ձ յիշիս յիշի յիշիս (Ը) կուկն ևս շարուն շարուն
ևս (և - և շարուն), dh - և յիշիս յիշիս ևս ևս շարուն
ևս շարուն (և. § 43 Պրեմիոս):

nī - Ընթաց. plural. med. ānedhvam, -
(ānešdhvam - և Ընթացություն).

glāi - (բարեկերպ, բարձր) - āglāsišam...

բանասիրական ծ) - abu.

Ը) sa - սահմ. սեռական š, š', h - ան բանասիրական
բառերն են (ā - ե շահր) իրենց ժողովուրդը.
Ժողովուրդն են իրենց կարգի. բանասիրական հիշ
I Ժողովուրդն imperf. - ան ո՞ր շահեցաչիտո, հոռ յի
13. sing. med. - i և 2, 3 թ. dual. med. āthām,
ātām: diš (հիշից) - ādixšam, ādixšah, ādixšat...
ādixši, ādixšathāh, ādixšata; ādixšavahi,
ādixšāthām, ādixšatām...

guh - (արհ) - āghuxšam; ծր. āghuxši (ոճ. §18).

Precativus (սահմանված օրտտ.)

§ 90. precat. - ան հոգեկան š. Ժողովուրդն են
կարգի հիշից և շահեցաչիտո: bhu - հիշից
ոճից bhuyāsam, med. bharitīyā.
i և u - ան բանասիրական ժողովուրդն են:
ji - (բանասիրական) - jyāsam; ā - ան բանասիրական ժո-
ղովուրդն են e - և: dā - deyāsam. u - ան բանասիրական
ժողովուրդն են ir - և: kr - kriyāsam, ան բանասիրական
ժողովուրդն են ar - և: smr - smaryāsam;
ū - ան բանասիրական ժողովուրդն են ir - և: šr - (բանասիրական) - šryāsam;
pū - (սիրական) - pūryāsam:

Տևոցե aya-ն ըստիցսրո:

ā-ան ընթացողովն խնդրոն ընդ. հրահիտն յ ā-ն
և ընդդ. հիշե i-ը: pā-(ըստ)- pāyāte; pā-(նշ)
- pāyāte; dā - dīyāte.

i, u, ē - ան ընթացողովն խնդրոն փոխանցելով Տևոցե
precativus-ն ձևացնաք. (ոճ. § 90).

§ 94. aoe., perf., fut. և condit. Տևոցե ուղիով
հետևյալ ջրհիտն med.-նև հիշելն շտեկեցնչիտն:

1) aoe. pass.-ն 3^s. sing. ընթացողովն i-ն; ենթացող
ընթացողովն և հոցն լրացնա ասեեմտածոս Գրհն ā-ն
հոց խնդրոն խոցովն շրջոցն; i, u և ē - և հոց -
շրջն; ā-ան ընթացողովն խնդրոն հոցովն y-ն:
lū-(նշոս) - ālāvi; kē - ākāvi; dā - ādāvi.

Չյնիցն: jan - ājani; labh-(նշոս) - ālābhi
և ālāmbhi.

2) ենթացող ընթացողովն խնդրոն և փոխանցի grah-,
drś- և han-ն հոցմոսա փոխանց Տևոցե ճոցից-
լոմն iś - aoe. (ոճ. § 89, ճ.) med.-նև.

3) փոխանցող perf. - (§ 87) Տևոցե kē-, as-
և biū- նպա med.-նև.

Causativum.

§ 95. Causat. փոխանցել շրջել 10 կմ. ճիշտից հետոս

ևս (§ 76, ը). Բնորոշման հիշ I ձևերն են (պարտադրական); ինքնակրթության հիշարժանը ևնորոշման և ևնորոշման և. ունի շարժանական, հետև իմն շարժանական: ու- (հայտնա) caus.-ն զյոյ nāyaya - (հայտնանական); ու- (հայտնա) - caus.-ն զյոյ kāyaya (շարժանական).

-ā-ն բնորոշման իմնական Երեսնու caus.-ն զյոյ paya : dā - caus.-ն զյոյ dāpaya - (ձայնական); sthā - (բռն) - sthāpaya - (բռնական); Ինքնական pā - (ն) - pāyaya (բռնական).

Caus.-ն հիշ perf. արդիականացում (§ 87), արդիականացում (§ 88, չ), fut. և-ն ևնորոշման ը past. aya - և ընդհանր (§ 93).

Desiderativum

§ 96. Desid. արժանան ընդհանրական իմնական sa - և ինքնական և-ն ևնորոշման և զյոյնու. հիշարժանական ևնորոշման և, Ինքնական այ իմնական հիշ ու, Ինքնական հիշարժանական և-ն. Ինքնական հիշարժանականացում; Բնորոշման I պարտադրական (ձևերն են).

vid - (հայտնա) - desid.-ն զյոյ vīdīta և vīdīṣā;

duh - (հիշ) - desid. զյոյ dūdhīṣā;

Իմնական Երեսնու և ը u ընդհանրական: su - (ն) -

desid. զյոյ sūṣā; ī > ī - և ը (հայտնական

հիշարժանական) - ī - և: ու- desid.-ն զյոյ cīṣā -;

mr- (կայրորոմ) - desid. -ab ցլոյ մումւրսա-
desid. -ւ յիւ perf. արհիւրումնա (§ 87), iŝ-տն.
(ab. § 89, 3.), fut. i-ւ կոչուր յոն, pass. ya ճոճիւրնա.

Intensivum (կտեռոյ. ԵՏԵԿ. ԵՃՅԱՆԱՆԱՆ).

§ 97. Intens. արհիւրնա կըրկոյրնա ճոճիւր-
ճոճիւր յոճոյրնա. քտոյրնա յիւ յոճոյրնա (§ 78):
nij- (ճոճիւրնա) - nenenti, 3. pl. nenijati;
nat- (Մ/ՅՅ) - narinatti.

կտեռոյ. ԵՏԵԿ. ԵՃՅԱՆԱՆԱՆ արհիւրնա յոճոյրնա intens. -
ցլոյ արհիւրնա յոճոյրնա կըրկոյրնա յոճոյրնա,
տոճոյրնա յոճոյրնա ya med. -ab քտոյրնա յոճոյրնա:
nat- (Մ/ՅՅ) - narintyate; nam- (քտոյրնա) - nana-
-myate; ru- (քտոյրնա) - roruyate.

Denominativum.

§ 98. Ինտենսիվնա կըրկոյրնա ճոճիւրնա ya,
aya ք (ինտենսիվնա) - nya կըրկոյրնա, տոճոյրնա յոճոյրնա
արհիւրնա քտոյրնա քտոյրնա քտոյրնա I կըրկոյրնա
նա (ինտենսիվնա) յոճոյրնա: jala- (յալ) - jalayate
(յալ յոճոյրնա), rajan- (ճոճ) - denom. -ab ցլոյ արհիւրնա
- rajaya- (ճոճ յոճոյրնա յոճոյրնա).

Ձ Ո Ձ Լ Ղ Ե Մ Թ Վ Ե Ռ .

§ 99. 1) -ant (կելեթո-ant) կազմված ֆիտիմյան պրես.
 և fut.^{pl} զարմանալու պրես. և fut. -ու ժողովրդի ֆիտիմյան
 ժողովրդի կազմակերպիչի պրես. - և կելեթո զարմանալու; յարեալ-
 վրա զարմանալու կելեթո կազմված (ant) ֆիտի:
 budh - bódhant (ant); tud - tūdānt (ant);
 dviš - dvišānt (ant); hu - juhvānt (ant);
 nī - part. fut. nešyānt (ant); bhū - part.
 fut. bhavišyānt (ant).

2) -māna կազմված ֆիտիմյան պրես. -ու ժողովրդի
 med. - Դ կազմակերպիչի զարմանալու, fut. -ու ժողովրդի
 med. - Դ ֆիտիմյան պրես. և fut. -ու ժողովրդի:
 budh - bódhamāna; tud - tudāmāna;
 nī - nešyāmāna; bhū - bhavišyāmāna;
 kr̥ - kriyāmāna (part. præs. pass.).

3) -ānā կազմված ֆիտիմյան med. - Դ պրես. -ու
 ժողովրդի II կազմակերպիչի կելեթո զարմանալու; յե կազմված
 ունենալու ստորոշյալ perf. med. -ու (և pass. -ու) ժողովրդի
 ունենալու. (III կմ. Զ ժողովրդի ֆիտիմյան կազմակերպիչի ֆիտի:
 hu - juhvāna); dviš - dvišānā; kr̥ - carānā (perf.).

4) -vās (կելեթո-ant, կելեթո-ūš) կազմված ֆիտիմյան
 perf. act. -ու ժողովրդի perf. -ու կելեթո զարմանալու:
 kr̥ - carāvās (ant, -ūš) -ու. § 55.

5) -tā և -nā ֆիտիմյան ֆիտիմյան և ֆիտիմյան ֆիտիմյան
 ժողովրդի. tā զարմանալու կելեթո զարմանալու I - և կազմակերպիչի

ս ԴձԵՄԵ; 10 ԿՄ. և causat. ԶԻՅՆԻՆ տձ ԴՅԳԻՆ ԳԻ-
ՏՈՏ ԶԿԻԵ Ի-Ե ԵՏԻՅԱԿՆՈՒ:

ԿՐ - ԿՐՏՁ; ԽՈ - ԽՏՁ; ՆՈ - ՆՏՁ; ԲԱՏ (ԶԻՅՆԻՆ)
- ԲԱՏՏՁ; ԲՈՏԻ - caus. ԲՈՏԻՏՁ.

-նձ ԵԿՅԱԴԵՄ ԴՅԳԻՆ ԵԿԵԿ ԺՈՒՅ ԶԻՅՆԻՆ ԵՍ ԱԵՏԻՅԱ
ԵՏԻՅՈՒ ԸՏԻՄՄԱԿՆԻՆ ԵՄԿՐԻՆ ԺՈՒՅԻՆ; ՍԵՆՈՍՈՅԻ ԺՈ-
ԽՈՒ ԵՄՄԱ Ա, Ի > Ի; Է > Ե և (ԵՄՏՈՒՄ ԱՍ ԳԻՅՈՒՅ)

-ՍՐ - ՍԸ:
ԽՁ - (ԸՅԿՄԱԿՆԻՆ) - ԽՁՁ; ԿՐ - (ԶՅՅՆԻՆ ԳՅ) - ԿՐՆՁ;
ԲՐ - (ՍՅԵԿՆԻՆ) - ԲՐՆՁ.

-նձ ԱԵՏԻՅԱ ԶԿՐԱԿ - Գ, Ե և Ժ - ԱՆ ԸՏԻՄՄԱԿՆԻՆ ԵՄ-
ԶԿՐԻՆ ԺՈՒՅԻՆ:
ԼԱԳ - (ԽՏԻՅՈՒՅԿՆԻՆ) - ԼԱԳՆՁ; ԽԽԱՆԵ - (ԳԵԵՍ) - ԽԽԱԳՆՁ;
ՎԻԺ - (ԵՄՅՏՈՒ) - ՎԻՆՆՁ.

ԳՈՒՅՅՈՒ: ՈՒ - ԵՆՁ և - ՆՁ - ԱՆ ԸՏԻՄՄԱԿՆԻՆ ԺՅԿՐՈՒՅ
ԴՅԳԻՆ - ՎԱՆՏ (-ՎԱՏ), ԶՏԻՆ ԺՅԿՐՈՒՅ ԺՈՒՅՆ ԵՍ ԵՍՏԻՅԱ
ԶՈՒՅՅՈՒՅՆ: ԿՐ - ԿՐՏՁ (ԶՅՅԻՅԻՆ) - ԿՐՏՁՎԱՆՏ
(-ՎԱՏ). - ԱԵ. § 51.

3) - ԵՏԻՅՁ, - ԱՆԻՅԱ ԵՍ - ԿԱ ԵԿՅԱԴԵՄ ԵՍԻՏԻՅՈՒՅ
ԵՄՄԱԿՆԻՆ ԺՅԿՐՈՒՅՆ (partic. necessitatis):
- ԵՏԻՅՁ ԴՅԳԻՆ ԶԿՐՈՒՅ ԺՈՒՅ ԶԻՅՆԻՆ ՈՒ ԵՍ ԵՍՏԻՅԱ
ԿՐՆՁ:

ԵԻ - (ԸՏԻՅՈՒՅՆ) - ԵԵՏԻՅՁ; ԿՐ - ԿԱՐՏԻՅՁ;
ԽՈ - ԽԱՎԻՏԻՅՁ.

- ԱՆԻՅԱ ԿԴԵԿԵՄ ԴՅԳԻՆ ԶԿՐՈՒՅ ԺՈՒՅ:

śru - (հրջ) - śravanīya; kr - karānīya.
 -ya ընդհանուր ճանաչողական, ճանաչող շնորհաբան հոկեր;
 հոկեր ճանաչող - ā > e:
 ji - jēya; dā - dēya; kr - kārya. Ձեռնարկ հոկեր.

Infinitivus.

§ 100. Infinit.-ով նկարագրելու -tum ընդհանուր շնորհաբան
 հոկեր ճանաչողական և i-ն նշանակող, Ձեռնարկ հոկեր:
 ji - jetum; dā - dātum; gam - gāntum;
 grah- (հրջ) - grāhitum.

Absolutivum (անարդարաբան ճանաչողական).

§ 101. Absol. անարդարաբան ճանաչողական նկարագրելու:

ա) -tvā, անարդարաբան ընդհանուր նկարագրելու նկարագրող հոկեր
 ճանաչողական և i-ն նշանակող:

svap- (հրջ) - svaptvā; gam - gātvā; nā- (հրջ)
 - nātvā; dā - dātvā; grah - grahitvā.

բ) -ya, անարդարաբան ընդհանուր նկարագրելու (և ճանաչողական)
 ճանաչողական նկարագրող հոկեր. հոկեր ճանաչող - ī > -ya (և ճանաչողական
 ճանաչող) - ī - ya. ճանաչող նկարագրող ճանաչողական ճանաչողական
 ընդհանուր ī-ն. Ձեռնարկ հոկեր:

sam + bhū- (հրջ) - sambhūya;
 ā + dā (նկարագրող) - ādāya; ava + tv- (հրջ)

- antī - I պոչաբարձարձ; - atī - II պոչաբարձարձ;
 - antī և - atī - IV շրճարձ, - ā - ան բարձարձարձ
 II շրճարձ և futu. - արձարձ:
 bhāvanti; dviṣatī; tudanti և tudati;
 yā- (կար) - yānti և yāti; bhaviṣyanti
 և bhaviṣyati.

Երևան և Երևան
 և Երևան և Երևան

§ 104. հայերեն շահարձ քերականության և շահարձ
 շահարձ և շահարձ; այլ: կարձարձ և շահարձ շահարձ և շահարձ,
 և շահարձ և շահարձ. հայերեն շահարձ շահարձ և շահարձ
 կարձարձ և շահարձ շահարձ և շահարձ շահարձ a - շահարձ:
 - āśi (արձարձ) > - āśa; rātri (արձարձ) > rātra;
 rājan > rāja. շահարձ շահարձ: gandha (կարձարձ)
 gandhi և շահարձ.

հայերեն շահարձ կարձարձ շահարձ շահարձ շահարձ
 part. praes. act. - և շահարձ շահարձ:
 vedacid- (շահարձ շահարձ). շահարձ շահարձ և շահարձ
 շահարձ շահարձ շահարձ t- և: ji - viśvajit (կարձարձ
 շահարձ շահարձ). ā - ան բարձարձարձարձ շահարձ շահարձ
 շահարձ և, այլ հայերեն կարձարձ շահարձ և շահարձ
 շահարձ: sthā - abhyastha (և շահարձ շահարձ).

հայր և մայր զորքն զհորն զմայրն և զհայրն և զմայրն
 անոր զայն և զհայրն և զմայրն զհորն և զմայրն և զհայրն
 և զմայրն: 1) dvandva (composita copulativa);
 2) tatpuruṣa (composita determinativa);
 3) bahuvrīhi (composita possessiva) և
 4) avyayībhāva (composita adverbialia).

§ 105. 1) dvandva իմպլեմենտն ալիա հայր և, և մայր
 և մայր և հայր զորքն և զմայրն և զհայրն և զմայրն;
 2) զայն հայր և մայր և զհայրն և զմայրն: 1) հայր և մայր և զհայրն
 և զմայրն (բառերի միացումը և զհայրն և զմայրն);
 2) և զմայրն և զհայրն և զմայրն և զհայրն:
 candrādityāu (մայր և զմայրն), hastyaśvāu (և զմայրն
 և զմայրն); hastyaśvāh (և զմայրն և զմայրն);
 ahorātrām (և զմայրն և զմայրն); kṛtākṛtām (և զմայրն
 և զմայրն և զմայրն).

tr - զմայրն հայր և մայր և զմայրն և զհայրն և զմայրն և զհայրն
 և զմայրն և զհայրն և զմայրն և զհայրն և զմայրն և զհայրն
 և զմայրն: mātāpitārāu (և զմայրն և զմայրն), pitāputrāu (և զմայրն
 և զմայրն).

§ 106. 3) tatpuruṣa իմպլեմենտն ալիա հայր և, և մայր
 և մայր և հայր զորքն և զմայրն և զհայրն և զմայրն և զհայրն
 և զմայրն: 1) և զմայրն և զհայրն և զմայրն և զհայրն;
 2) karmadhāraya և
 3) dvigu:

1) Եւրոպայի տարածքում իր անունը, հայեր
 խոսքը վերջին դրոշմը եւ լեզուական հարցերի ծննդը,
 Ժ.Յ.: acc.-ի: gramagata (եւրոպայի վերջին), instr. x:
 devadatta (մշակույթի ծննդը), abl.-ի: swarga-
 patita (սուրբ համայնություն), gen.-ի: rājanputra
 (ժողովրդի ժողովուրդ), dat.-ի: pādodana (պարտք, այն վերջին),
 loc.-ի: jalakridā (վերջին անգամ). Կարգից ընդ.
 քա (կարգի անգամ) acc.

Յիշատակ: Յուրի տարածքում ընդհանուր առաջ հար-
 ժողովրդի ծննդը այն ժամանակահատվածում ընդհանրություն:
 divaspati (վերջին ծննդը).

2) Karmadhāraya իր անունը իր տարածքում.-ի,
 համարը վերջին վերջին ժողովրդի ժողովրդի ընդհանրություն
 ճշգրտապես այն ժամանակահատվածում եւ լեզուական (անուն ծննդը-
 ընդհանրություն. եւրոպայի ծննդը վերջին այն ճշգրտապես):
 piyasaka (ժողովրդի ժողովրդ); sukṛta (ընդհանրություն), punarṇava (ընդհանրություն). karmadh-
 ի (քա bahuvrī-ի) mahat-ի ընդհանրություն անունը
 mahā (ընդհանրություն):

maharṣi (ընդհանրություն) - (-ar- < -ā + ṛ).

այն ժամանակահատվածում ընդհանրություն; ընդհանրություն խոսքը վերջին եւրո-
 պայի լեզուական: kusumāsūnārā (կոսմոս) (կոսմոս-
 ընդհանրություն. եւրոպայի) - kusuma (կոսմոս).

այն լեզուական. եւրոպայի վերջին, ընդհանրություն ըն-
 ընդ ընդհանրություն: puruṣasītha (ընդհանրություն = ընդհանրություն ընդհանրություն)

sic ha (սիհա); vāpaśu (վափասու)

3) drigu յժմոյնն սկսող տառով. - և, հոմանից քերական
վիճակում հոգեբանական ենթակարգ: բաժանումով յիջև neutr. - սե
սե femin. - սե I: trirātra (տրիրատրա); pañcagava
սե pañcagavī (բանգավի)

§107. 3) bahurīhi սեմանովն Յլլոնիտի հոմանից-
ստորին; հոմանիցումն յիջև „իմաց“: dūrghabāhu- (ճորհա-
բախ); viphalā (վիփալա); durgandhi (ճուրհանդի)
Յլլոնիտի հոգեբանական ենթակարգ, հոմանից Յլլոնիտի
ստորին յիջև -ka: bahubhartṛka (բախ-
իմաց)

Ի հոմանից: „եղանակ“ յիմանիցումն կապակցումն հոմանից
ստորին: pātrahasta (փատրահաստա);
dandapāni (ճանդափանի)

§108. auyayībhāva յժմոյնն սկսող տառով, հոմանից
ստորին վիճակում յիջև կապակցումն և յիմանիցումն - սե
ենթակարգ, հոմանից յիմանիցումն acc. sing. neutr. - սե
ստորին: anugāgam (անուգագամ); pratyaham
(պրատիհամ)

I. महाभारत

॥ अथ नलोपाख्यानम् ॥

॥ बृहद्दश उवाच ॥

आसाद्द्वाना नलो नाम वीरसेनसुतो बलो ।

उपपन्नो गुणैरिष्टै रूपवानश्वकोविदः ॥१॥

ऋतिष्ठन्मनुजेन्द्राणां मूर्ध्नि देवपतिर्यथा ।

उपर्युपरि सर्वेषामादित्य इव तेजसा ॥२॥

ब्रह्मण्यो वेदविचूरो निषधेषु महीपतिः ।

ऋक्षप्रियः सत्यवादी महानक्षौद्रिणीपतिः ॥३॥

दक्षिणो वरनारीणामुदारः संयतेन्द्रियः ।

रक्षिता धन्विनां श्रेष्ठः साक्षादिव मनुः

स्वयम् ॥४॥

तथैवासीद्विदग्धेषु भीमो भीमपराक्रमः ।

शूरः सर्वगुणैर्युक्तः प्रजाकामः स चाप्रजः ॥५॥

स प्रजार्ये परं यत्नमकरोत्सुसमादितः ।

तमभ्यगच्छद् ब्रह्मर्षिर्दमनी नाम भारत ॥६॥

तं स भीमः प्रजाकामस्तोषयामास धर्मवित् ।

महिष्या सद राजेन्द्र सत्कारिण* सुवर्चसम् ॥७॥

तस्मै प्रसन्नो दमनः सभार्याय वरं ददौ ।

कन्यारत्नं कुमारांश्च त्रीनुदारान्महायशाः ॥८॥

दमयन्तीं दमं दानं दमनं च सुवर्चसम् ।

उपपन्नान्गुणैः सर्वैर्भीमन्धीमपराक्रमान् ॥९॥

दमयन्ती तु रूपेण तेजसा यशसा प्रिया ।

सौभाग्येन च लोकेषु यशः प्राप सुमध्यमा ॥१०॥

अथ तां वयसि प्राप्ते दासीनां समलंकृतम् ।

शतं शतं सखीनां च पर्युपासच्छचीमिव ॥११॥

तत्र स्य राजते भैमी सर्वाभरणभूषिता ।

सखीमध्येऽनवद्याङ्गी विद्युत्सौदामनी यथा ॥१२॥

अतीव रूपसम्पन्ना श्रीरिवायतलोचना ।

न देवेषु न यज्ञेषु तद्गुणवती क्वचित् ॥१३॥

मानुषेष्वपि चान्येषु दृष्टपूर्वाथवा श्रुता ।

चित्तप्रसाधिनी* बाला देवानायपि सुन्दरी ॥१४॥

नलश्च नरशार्दूलो लोकेष्वप्रतिमो भुवि ।

कन्दर्प इव रूपेण मूर्तिमानभवत्स्वयम् ॥१५॥

(३०४ लो० १००० ७६ ५६५ लो० १०००)

* ३६ चित्तप्रसादनी

tasyāḥ samīpe tu nala prasaśasuh kritūhalāt |
nāśadharya samīpe tu damayanti punah punah |16|
tayoradr̥ṣṭarāmo bhucchivatoḥ satata guṇān |
anyonyaḥ prati k̄aunteya sa vyavardhata hr̥ccayah |17|
aśaknuvannalah k̄ama tadā dhārayitu hṛdā |
antahpurāsamīpasthe vana āste rāho gataḥ |18|
sa dadarśa tato hasān jātarūpapariśṛtān |
vane vicarata teṣa eka jagrāha parśinam |19|
tato 'ntavir̥ṣago vaca vyājahāra nala tadā |
hantaryo 'smi na te rājan karisyāmi tava priyam |20|
damayantisakāśe tvā kathayisyāmi nāśadha |
yathā tvadanya puruṣa na sā ma syati karhicit |21|
evamuktastato hasamutrasaraja mahīpatih |
te tu hasān samutpatya vidarbhanagamas tataḥ |22|
vidarbhanagari gatsvā damayantiyāstadā 'ntike |
nipetuste garutmantah sā dadarśa ca tān ganān* |23|
sā tānadbhutarūpān vāi dr̥ṣṭvā sakhiganāvṛtā |
hr̥ṣṭā grahite khagamāś tvaramāno 'pacakrame |24|
atha hasā visarjyuh sarvataḥ pramadāvane |
ekāikaśas tadā kanyāḥ tān hasān samupādharan |25|
damayanti tu ya hasa samupādharadantike |
sa mānuṣe gira kṛtvā damayantiṁ atha 'bravit |26|

damayanti nalo nāma niśadheṣu mahīpatiḥ ।
aśvinon sadṛśo rūpe na samāstasya mānuṣāḥ । 27/
tasya vāi yadi bhāryā tva bhavethā varavarini ।
saphalā te bhavejjanma rūpa ce 'da sumadhyame । 28/
vaya hi devagandharvamānuṣyogagarāśśasān ।
dr̥ṣṭavanto na cā 'smābhic dr̥ṣṭapūrvas tathāvidhaḥ । 29/
tva cā 'pi ratna nārinā nareṣu ca nalo narah ।
viśiṣṭāyā viśiṣṭena sarṅamo guṇavān bhavet । 30/
evamuktā tu hasena damayanti viśam pate ।
abravit tatra ta hasa tvamapyeva nale vada । 31/
tathe 'tyuktvā 'ndajah kanyā vidarbhasya
viśam pate ।
punarāgamyā niśadhānnale sarva nyavedayat । 32/
। iti nalopākhyāne prathamah sargaḥ ।

II. द्वितीयोपदेश । 3.8 ।

ऋस्ययोध्यायां पुरि चूडामणिर्नाम त्रिविधः ।
तेन धनार्थिना महता कायक्लेशेन भगवांश्चन्द्रार्ध-
चूडामणिश्चिरमारुधितः । ततः प्रक्षीणपापो
ऽसौ स्वप्ने दर्शनं दत्त्वा भगवतः प्रसादाद्यज्ञैश्च-
रेणादिष्टः । यत्रमद्य प्रातः क्षौरं कृत्वा लगुड-
दस्तः सन्ध्यागृहद्वारि निभृतं स्थास्यसि ततो
यमेवागतं भिक्षुकमङ्गणे पश्यसि तं निर्दयं
लगुडं न हनिष्यसि । ततो ऽसौ भिक्षुः सुवर्णपूर्ण-
कलशो भविष्यति । तेन त्वया स्नेह्या यावज्जीवं
सुखिना भवितव्यम् । अनन्तरं तथानुष्ठिते
तद्धृतम् । तच्च क्षौरकरणायानीतेन नापिते-
नालीक्यालीकितम् । ऋये निधिप्राप्तेरयमुपायः ।
तदहमप्येवं किं न करोमि । ततः प्रभृति स
नापितः प्रतिदिनं तथाविधो लगुडदस्तः प्रातः
सुनिभृतं भिक्षोरागमनमपेक्षते । एकदा तेन
तथा प्राप्तो भिक्षुर्लगुडेन हत्वा व्यापादितः ।

तस्मात्पराधात्सो ऽपि नापितो रावपुरुषैस्तादितः
पञ्चत्वमुपगतः । अतो ऽहं ब्रवीमि ।

पुण्याबन्धं यदेकेन तन्मयापि भविष्यति ।

दत्त्वा भिन्नगतो मोहान्निध्यर्थी नापितो मृतः ॥

III. pañcatantra 14.5

asti kasmīścidadhiṣṭhāne śuddhapato nāma
rajanah prativasati sma । tasmāiko rāsabho
asti । so 'pi ghāsābhāvādavidurbalah । atha
tena rajakena kvāpi vyāghracarma prāptam ।
tataścācintayat । aho śobhanam āpatitam ।
etaścarma paridhāyya rāsabha rātrāu yāvat-
kṣetreṣ'utsrjāmi yena vyāghra matvā samīpa-
vartinah kṣetrānna niṣkāsayanti । tathānuṣṭhite
rāsabho rātrāu ya'thecchayā yavabhakṣana karoti ।
rātriśeṣepi bhūyo rajanah svāśraya nayati ।
eva gacchata kālena sa rāsabhaḥ pīvaratanur-
jātaḥ । kīcchrādbandhanamapi niyate । athānyas-
minnahani sa madoddhato divādrū -

- sabhīśabda śīṅvaśtārasvareṇa śabdai-
tumarabdhaḥ | atra te kṣetrapā rāsabho
'ya vyāghra-carmapratichanna iti matrā
lacuṭapāśānaśaraprahārāista vyāpādita-
vantaḥ | ato 'ha bravīmi |

sugupta rakṣyamāno 'pi darśa-
yandārūna vapuḥ |
vyāghracarmapratichanno vākrṣṭe
rāsabho kataḥ ||

IV. ऋग्वेद । 1.1 ।

ॐ ऋग्निमीडे पुणेहितं यज्ञस्य देवमृत्विजं ।

द्वीतां रत्नधातमं ॥ १ ॥

ऋग्निः पूर्वेभिर्ऋषिभिरोद्यो नूतनैरुत ।

स देवान् एद वक्षति ॥ २ ॥

ऋग्निना रयिमश्नवत्पोषमेव दिवेदिवे ।

यशसं वोक्त्वतमं ॥ ३ ॥

ऋग्ने यं यज्ञमध्वरं विश्वतः परिभरसि ।

स इद्वेषु गच्छति ॥४॥
अग्निदीर्ता कविक्रतुः सत्यश्चित्रवस्तमः ।
देवी देवेभिरागमत् ॥५॥
यदंग दाशुषे त्वमग्ने भद्रं करिष्यसि ।
तवेत्तसत्ययंगिरः ॥६॥
उप त्वाग्ने दिवेदिवे दीषावस्तर्धिया वयं ।
नमो भरंत एमसि ॥७॥
राजंतमधराणां गोपामृतस्य दीदिविं ।
वर्धमानं स्वै दमे ॥८॥
स नः पितृव सूनवे ज्मे सूपायनी भव ।
सचस्वा नः स्वस्तये ॥९॥

ს ა ქ ს ი კ ო ნ ი.

ინდურ სიტყვას შეჰყავს ფრხხილქში მთქქ-
 ული უთვრქი აონიბნავს ულკოილქმს, ხლოთ თსიქ-
 მანს შეჰყავს — გრამიქთქის გვიქრს, სადიქ მოყვანოლა
 ქს სიტყვას. m. = მამრ. ; f. = მდეგრ. ; n. = სამქ.

a

a- ა, ა- (ა, ა, ა, ა, ა, ა, ა, ა, ა, ა).

akša (m.) ბქლოთ თამაბი.

akši (n.) თვალო (78).

akšāuhini (f.) ლამქიქი.

anqa (n.) სსქულო, სსმ;
adv. სსმ, სსმდევიქ.

anqana (n.) ქმ.

anqira (m.) თვთიქბრთვი თსქმ.

agni (m.); სქსქლო; სქსქლომ
[ლქქი (15).

anda (n.) ავიქსი.

andaja (m.) ვიხვქი.

atas ათიქმ; აქლას.

ati — ათა — (76).

atira ათიქრ.

atra ა, სსმა.

atha სსმა.

athavā ათ ვა, ათათი.

ad (2) ადას (61)

adas აბ; ა. plur.
amī (11, 14, 44)

adr̥ṣṭa აბიქლავი.

adbhuta აბვიქიქი,
სავვიქიქი.

adya აბა, აქლას (10).

adhi - 1- , 2- (76).

adhika nb. 39 83.

adhiṣṭhāna (n.) 1- 2- , 1- 2- .

adhvāra (m.) 2- 3- 4- 5- .

anantaram 2- 3- 4- 5- .

anavadya 1- 2- 3- 4- , 5- 6- 7- .

anu - 1- , 2- (76), 3- 4- 5- (81).

antar - 1- , - 2- ; 3- 4- , 5- (76).

antarikṣaga (m.) 1- 2- 3- .

antika (n.) 1- 2- 3- ; loc. 4- .

anya . 1- 2- , 3- 4- (46.);
(anyonya < anyas + anya).

apa - 1- , 2- (76).

aparādha (m.) 1- 2- 3- .

api 1- 2- ; 3- 4- .

apraja 1- 2- .

abhāva (m.) 1- 2- 3- ; 4- 5- .

abhi - 1- (76).

abhiḡam 1- 2- 3- (nb. gan)

abhiṣic 1- 2- 3- (nb. sic).

ayam , nb. idam.

aye! 1- , 2- !

ayuta 1- 2- 3- (39).

ayodhya (f.) 1- 2- .
1- 2- 3- 4- .

aranya (n.) , 1- 2- (16).

arc (1) 1- 2- 3- 4- 5- (61).

artha (m. 1- 2- n.) 1- 2- ,
3- 4- .

arthabhit (1-) nb. budh

arthin 1- 2- 3- .

ardha 1- 2- 3- .

alam 1- 2- 3- (77).

alaka 1- 2- 3- (77),
nb. 4- .

ava - 1- , 2- (76).

1. aś (5) 1- 2- ; 3- 4- .

2. aś (9) 𐑦𐑦𐑦 (59).

aśiti 𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦 (39).

aśva (m.) 𐑦𐑦𐑦𐑦 (15. 77).

aśvanovida 𐑦𐑦𐑦𐑦 𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦 𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦, ab. ko-

aśvin (m.) dual. 𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦 [vīda.
𐑦𐑦𐑦𐑦 𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦, 𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦.

aśtan 𐑦𐑦𐑦 (38. 40).

aśtama 𐑦𐑦𐑦𐑦 (40).

as (2) 𐑦𐑦𐑦𐑦 (10. 54. 64. 68. 70).

asṛj. (n.) 𐑦𐑦𐑦𐑦 (12. 24).

asāu, ab. adas.

astam- 𐑦𐑦𐑦 (77).

asmad 𐑦𐑦𐑦 (42).

ah 𐑦𐑦𐑦 (63).

ahan (n.) 𐑦𐑦𐑦 (10. 78. 81).

[N. A. V. sing. ahar,
" " dual. ahni 𐑦𐑦 ahanī.
" " plur. ahāni
Ins. " ahobhik].

aham ab. inad.

aho 𐑦𐑦, 𐑦𐑦𐑦 (11).

ā

ā- 𐑦𐑦- (76).

āditya (m.) 𐑦𐑦𐑦 (78).

āp (5) 𐑦𐑦𐑦𐑦, 𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦
(= pra + āp).

ābharana (n.) 𐑦𐑦𐑦𐑦𐑦, 𐑦𐑦𐑦𐑦.

āyata 𐑦𐑦𐑦𐑦.

āvih- 𐑦𐑦𐑦𐑦 (77).

āsā (f.) 𐑦𐑦𐑦 (36-).

āsīs (f.) 𐑦𐑦𐑦𐑦 (17).

āsraya (m.) 𐑦𐑦𐑦, 𐑦𐑦𐑦𐑦,
𐑦𐑦𐑦.

ās (2) 𐑦𐑦𐑦; partic.
praes. āsina (20).

āsina, ab. ās (14. 33).

i

i (2) 𐑦𐑦; ā + i 𐑦𐑦𐑦 (10. 54. 76).

icchā (f.), 𐑦𐑦𐑦𐑦, 𐑦𐑦𐑦.

it Ձեռքոտը, սխրյոչյ (նեմիյծս
Ձեռքոտը չլուծի; ձև. Ձայոյն Գձ-
Լայծո eva, ուն.)

itara Ենչս.

iti ձայ, -ու (Ենչան Երկրչյծն
Ձեռքոտն).

idam յե (44).

indra (m.) Ենչ. Ենն. Երչանն; Գյոչյ.

indriya (n.) Գրծննն.

iva չու, Երչանն (10).

išta Ենչրչլու, Եննչրն.

iś, icchāti (6.) Երչան Երչչր (10, 61).

ina Գ (10).

Ī

īś (1) Երչչս. (apa + īś, Երչանն).

īd (2) Երչլն, Երչանն, Երչլն
(1.3. sing. īde, 3.3. itte).

īdya Երչլնն, Գրծնն Երչլն.

īpsita Եննչրչլու.

U

ukta Երչլու (ն. Երչլ).

uktvā Երչչս Երչ... (ն. Երչլ).

uta սխրյոչյ, -լ.

ud - Գյ, -ս, Գյչու (76).

udara (n.) Գյլու (80).

udac Երչլու (26).

udāra Գրչլնն, Գրչլննն.

udvij Գրչլնն, Գրչլ-
Երչլն Երչլն; ուն. Գրչլ.

upa - Երչ, -Գյ; ձու (76).

upapanna Երչլու Երչլու-
Երչլու, Երչլու Երչլու, Գրչ-
լու (upa + pad, ուն.).

upari Գյլու, Երչլու
(uparyupari Երչլու).

upāshyāna (n.) Գրչլնն.

upāya (m.) Երչլու.

ubha mṛṅgy (11).

ubhaya mṛṅgy (46).

uvas (n.) 231hṛṇ (10).

uwa 2mṛṇ (38).

uś (1) 133 (61).

ū

ūna ab. 39 33.

ūśman (m.) 646b3.

ṛ

ṛgveda (m.) 1133e, 3126a 3126.

ṛc (f.) 1133e ab, pl. 3126b.

ṛta 1133h; (n.) 1133h3, 1133ab
3126b.

ṛtwij 1133h3 3126h3;
(m) 3126e - 3126h.

ṛdh (6.4.) 3126 (61)

ṛśabha (m.) 61a (11).

ṛṣi 3126h, 1133h3 (10).

e

eka 1133 (38.39).

ekadhā 1133-1133e (41).

ekadā 1133e.

ekāikāśas (adv.) 1133e
1133ab. 1133ab.

ekātara mṛṅgy 1133 (46).

etad 1133 (16.43.) ab. tad, sa.

eva 3126e, 3126h3
(3126e, 3126h3 1133e, 1133e).
ab. it.

evam 1133, 3126h3.

ā

āutsukya (n.) 1133e,
3126 (10).

ṛ

ṛka 3126 (11), 1133e (11) (41).

kathay (denom.) քննել/ծա,
ձուռնել/ծա.

kandunya (m.) Եղջիտակ
ըջիտ.

kanyā (f.) Եղու, Եղջիտ Ժու.

karhi Խորոն? (+cid Խորոնի,
+na ինքնորն.).

kalāśa (m) Ժուռն.

kavi (m) Ժյուռն (34).

kas (1) Եղու (nis + kas շիշիշ).

kartr̥ Ժյուռն, Ժմբիտ (10), ու. Կ.

kāma (m) Եղիշուտ, Եղջիտ.

kāya (m.) Եղիտ.

kāla (m) Ժու.

kim Խորո? Կիտ? (14. 45. 46), ու. Կ.

kūrtay (den.) Ժյուռն (77).

kutūhala (n.) ուղիղ, Եղուտ-
ձուռնիտ, Եղիտ.

kumāra (m.) Ժյուռն, Ժուռ (80)

kusuma (n.) Կիտ (80).

Կ (8) Կիտ, Կիտ, Կիտ (14, 55-
59... 60. 64. 65. 67. 68. 70. 71. 73. 74. 75.

76. 77. 78.).

kr̥cchra Կիտ, Եղիտ;
adv. Կիտ.

kr̥te - ուռն

kr̥ (6) Կիտ (17. 74.)

kovida Ժյուռն, Ժ-
Ժյուռն.

kāunteya (m.) metron.
kūnti - Կիտ.

kratu (m.) Կիտ.
(kavikrata Կիտ-
Կիտ).

kr̥am, kr̥amati (1)
Կիտ (76); apa + kr̥am
Կիտ Կիտ.

kr̥id (1) Կիտ (80).

kleśa (m.) Կիտ.

kr̥acit Կիտ.

kr̥āpi Կիտ.

kr̥atriya (m.) Կիտ,
Կիտ Կիտ.

kr̥īpa Կիտ, Կիտ (38).

kṣetra (n.) թափքոտեան, ԿՏԵՆ.

kṣetrapa (m.) ԿՏԵՆԻ ԿՏԻՍՊԵՆ.

kṣāura (n.) ճիւղչոյ; (kṣāura kṣ.
ձմճիւղչոյ; kṣāurakakana (n.)
ճիւղչոյն յատուցիչն.

kh

khaga (ma) (m.) ՅԻՌՈՅՅԻՆ.

khan (f.) օրեմն.

khalu ԵՆՆՅՐԵՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԿՆՆՅՅՅՆԿՅԻՆՆԱՍ.

g

gāṅgā (f.) ՅՏՃՅՆ (81).

gaja (m.) յԱՂՈՐ (38).

gata (f.-ā) ԳՏԻՆ (16.77.80),
ab. gam.

gati (f.) յԵՆ (34).

gana (n.) ճԵՌԵՄ, ԵՄԻՏԵՆՅԱՆ, ԳՄԵՆ.

gantum (inf.) ab. gam.

gandharva (m.) ԵՅ. ԵՆ. ՅԻՆՏԱՆՏ.

gandha (m.) ԵՄԵՆ (78).

gam (f.) ԵՂՄՆ (13. sing.
gacchāmi), յՅ. 14.19.
55.75.76.77.

garūyas (ՅՂԵ. ԵՏԻ.)
ab. guru (98).

garutmant ջԻՌՈՒՅԻՆ;
(m.) ջԻՌՈՒՅԻՆ.

gāyaka (m.) ձՄՁՄԻԿԻՆ (17).

gira (f.) ԵՁՆ, ԵՄԿԿՅՆ (17).

giri (m.) ՁՐՆ (20).

guna (m.) ԵՆՏԵՄԻՅՆ,
ԳՆԻՅՈՒ ՕՅՈՒԿԻՅՆ.

gauravant ԵՆՆԻԿԿԵՄՄ,
ԵՆՏԵՄ.

guru ձԻՌՅ, ՋԵՂՆ (38).

guh (f.) ՁՂՄՅՆ (67).

gṛha (m.n.) ԵՆՆԵՐՈՒ

go (m.f.) ԵՏԻՈ, ՋԵՌՈՒՅՆ
(12.17.31.81).

gorā (m.) ՁԿԿԿԵՄ,
ԿՏԻՍՊԵՆ, -ի (f.), 15 յՅ.

gāi (f.) ՅՂՄՄԵՆ, ՁՂՄԻՏ (17-60.63)

grah (9) Երևանի քաղաք, Գրա-
քան (19. 20. 60. 69. 70. 75.).

grāma (m.) Երևան (80.).

glāi և glā (4.1) Երևան, Երևան-
ի (67.).

gh

ghāsa (m.) արջ, Երևան.

C

ca - Բ, Բ (15).

caṅś (2) Երևան (19).

caṅśus (n.) արջ (25).

catur maṅ (38. 40).

caturtha արջ (40).

catur maṅ (41).

candra (m.) արջ (16. 78.).

candrārdhacūdāmani (m.)

Երևանի արջի արջի Երևան-
ի (67.); Գրա Երևան.

car (4.) Երևան, Երևան
(ca + car Երևան).

carman (n.) Երևան, Երևան.

citta (n.) Երևան, Երևան.

citraśivas Երևան-
ի Երևան Երևան.

cint (10) Երևան, Երևան-
ի (50...).

ciram (adv.) Երևան, Երևան.

cūdāmani (m.) Երևան.
Երևան Երևան.

ch

chad (1) Երևան, Երևան.

channa (n.) Երևան (chad)
Երևան, Երևան.

chāyā (f.) Երևան (13.).

chid (7.) Երևան (14).

j

jagat (n.) Երևան

jan (4) Երևան, Երևան (70.).

jana. (m.) պատմաբան (14).

janman (n.) Գրեթեմեմբոս, Զեմբոս.

jala (n.) Գլխո (72. 80).

jaya (m.) լուսաբերութեան, շատախոհութեան (17).

jātarūpa ամսածո, ամբարձր, (n.) ամբարձր.

ji (1) լուսաբերութեան (67. 74. 75. 77).

jīva (m.) կենդանիութեան, կայսրութեանց.

jīvita (n.) կայսրութեանց (13).

jī (4) լուսաբերութեան (17).

jīna (9) կայսրութեան, շատախոհութեան (60)

jyāyas, jyēṣṭha (Յիւլ. լուս. ամս. Երևան, ան. 38 թ.).

jyotis (n.) կոնյակ (25).

d

damara (m.) լուսաբան (13).

dī (1) շատախոհ (76).

t

tad (caus.) կարգ (13).

tatas (ս-) ամբարձր, շատախոհ, շատախոհ (14).

tatra ուր.

tathā սեպ.

tathāvidha (ս-) անցողիկ, անցողիկ.

tad ուր. սա.

tadā շատախոհ (10-).

tan (8) շատախոհ (62. 76).

tanu. Գրեթեմեմբոս; Գրեթեմեմբոս, (Գ.) կայսր (77).

tapas (n.) շատախոհութեան, շատախոհութեան (15).

tamas (n.) կոնյակ (12).

taru (m.) կայ (13).

tāra Գրեթեմեմբոս (62).

tālu (n.) կայ (35).

tādṛś Գրեթեմեմբոս (13).

tu Զոյնսժ, Երբոմ.

tud (6) Երբո (50... 60. 62. 65. 73. 78.).

turīya Զրուանց (40.).

tuš (4) ԶԵՏԻՅՈՒՆ.

tṛtīya Զրեւոյ (40.).

tejas (n.) Երեւոյ; Յոյսնայնչոյն; Երբոց; Երբ.

tyaj (1) ԶԵՅԻՆՆԵՐ, ԶԵՄԵՆՆԵՐ.

tri Երեւ (38. 40.).

trih Երեւոյ (41.).

tṛad ԶԵ (42.).

tvar (1) ԶԵՄԵՆՆԵՐ, ԶԵՄԵՆՆԵՐ.

tṛ (1) ԶԵՄԵՆՆԵՐ, ԶԵՄԵՆՆԵՐ (75. 76.).

d

danda (m.) ԶԵՆՆԵՐ (81).

dama (m.) Երբո, Երբոնայնչոյն; Երբ. Երբոն ըստ Երբոնայնչոյն.

damana (m.) Երբ. Երբ. Յոյսնայնչոյն Զ Երբոնայնչոյն.

damayanti (f.) Երբ. Երբ. Երբոնայնչոյն.

darśana (n.) Երբոց (darśanadā ԶԵՄԵՆՆԵՐ).

daśa Երբ (38. 40.).

daśama ԶԵՆՆԵՐ (40.).

dah (1) Երբոց, ԶԵՆՆԵՐ (20).

dā (3) ԶԵՆՆԵՐ, ԶԵՆՆԵՐ (11. 63. 64. 67. 70. 71. 75. 80.).

dāt ԶԵՆՆԵՐ (29. 30. 68. 69. 77.).

dāna (n.) Երբոնայնչոյն, Երբոնայնչոյն (36).

dānta (m.) Երբ. Երբ. Երբոնայնչոյն.

dārūna Երբոնայնչոյն.

dāśas ԶԵՆՆԵՐ ԶԵՆՆԵՐ.

dāsī (f.) ԶԵՆՆԵՐ.

1. div (f.) վս (28).

2. div (4.) աստի (17).

divaspati (m.) վոճ ճղմեռ (80).

dive - dive պոչեր (չոյ).

1. diś (6) հշտի (67),
ā + diś ճիճի (67).

2. diś (f.) ճեղ, ճիլ (24).

dūdivi ճոճի (24).

dūgha ճոճի (81).

dugdha ճոճի (ab. duh).

durgandhi ճոճի (81).

durbala եղբայր, ճոճի
(ati + durbala ճոճի).

duh (2.) ճոճի (12. 21. 54. 71).

duhitō (f.) ճոճի (31).

dūra ճոճի; (n.) ճոճի;
adv. ճոճի.

dś Երջ (70), praes. paśyāmi.

dewa (f. - ī) վոչ, ճոճի (10. 16.
36. 77. 80.).

devapati ճոճի
ճոճի.

devī (f.) վոչ - ճոճի (10.).

devō (m.) վոչ ճոճի (31).

dośā (f.) եղբայր, եղ-
բայր.

dra (1) եղբայր (samu +
+ dra ճոճի ճոճի-
5/6, 8, 16. 55. 61).

dva մեռ (38.).

dvār (f.) ճոճի, ճոճի.
ճոճի (= dvāra (n)).

dvi մեռ (38.).

dvitīya ճոճի (40).

dviś (2) ճոճի (18. 52...
69. 73).

dvih մեռ ճոճի (41.).

dh

dhata (ud-) ճոճի
ab. han.

dhana (n.) արուհի, փողոց.

ghanin արուհի (37).

ghanus (n.) արուհի (19).

ghanwin արուհիների փողոց,
ձեռնարկ.

dhac (10) արուհի, արուհի
արուհի.

dharma (m.) արուհի, արուհի, արուհի.

dharmavit արուհիների փողոց.

dhā (3) արուհի (55.76), (pari +
+ dhā արուհի).

dhāv (1) արուհի (samupa +
+ dhāv արուհի).

dhī (f.) արուհի, արուհի, արուհի (33).

dhū (5) արուհի, արուհի (77).

dhūma (m.) արուհի.

dhenu (f.) արուհի (34).

n

na արուհի (10).

nagara (m.), -i (f.)
արուհի (11.19).

nadī (f.) արուհի (32).

naddhum (inf.), ab. nah.

nanandī (f.) արուհի (31).

naptrī արուհիների փողոց (21).

nam (1) արուհի, արուհի
(19.72).

namas (n.) արուհի,
արուհիների փողոց (արուհիների փողոց)

nayana (n.) արուհի (17).

nara (m.) արուհի, արուհի,
արուհի.

nala արուհի, արուհի. արուհի -
արուհի արուհի.

navati արուհիների փողոց (29).

nawan արուհի (38.40).

navama արուհի (40).

nah (4) արուհի (21, 50...).

nāpita (m.) արուհի.

nāman (n.) նսրչմո; nāma
նսրչմոս (28).

nārū (f.) ըրօշտո, լոյսա.

ni- ձեռն, քս- (76).

nij հյսբչս, intens. nēnerti (72).

nidāgha (m.) նոյթոյ, լոյսչմո (20).

nidhi (m.) շտեռ, նոյսոթից.

nibhṛta քրտնո, քսոյսոյսո;
-m adv.

nirāhaya զոյսոյսոյսոյսոյսո;
-m adv.

niśadha եչ. նն. եպմեռնո ք ժոյսոն.

niḥ - շտեռ - (76).

nū (1) քոյսոն (63. 65. 66. 68. 71. 73. 74. 76),
ā + nū ձոյսոն.

nūtana յեչո, յեչմոթոյսո.

nr̥ (m.) շոյսո, ժոնո (31).

nr̥t (4) լոյսո (72).

nr̥paśu (m.) ձոնոյոյսոն ձեչսչեռ շոյսո.

nāiśadha (m.) եչ. ձոյսոյսո նսրչո
քսոյսոն.

nāu (f.) շոյսո (15. 17. 31).

ը

parṣin զոնոնեռն;
(m) շոնոնեռն.

pañcan եպոն (38. 40).

pañcama շոյսոյ (40).

pañcarktvah եպո-
նոն (41).

pañcatantra եպո-
նոյսո.

pañcava (n.) նոյսոյսո
(+ upagam ձոյսոյսո-
նո, ու.!).

pat (1) շոնոն, շոյ-
նո (13. 74. 76. 80).

ā + pat շոնոն (60).

ni + pat ձոնն քոյսոն;

samud + pat ձո-
նոն քոյսոն.

pati (m) շոյսոն,
ժոնո (36).

pad. (4) Ելման (vyā + pad (caus.)
ժողովրդական).

para Գլխավոր, Կենտրոնական, Կողմնա-
բերական.

parā - ժողովրդական, բարձր (76).

parākrama (m.) Ելման, շարժման արագացում.

pari - ուղիղ, հարմար - անհարմար (76).

parityāga (m.) Ելման շրջան, շարժման շրջան -
Կենտրոնական (15.), ռե. tyaj.

paribhū Գլխավոր ժողովրդական (pari ob.).

pariśrta Գլխավոր, Կենտրոնական (80).

pariyupās (ob. pari, upa, ās).

paśu (m.) Կենտրոնական, Կենտրոնական (81).

pā (1) Ելման (70. 71. 75).

pātra (n.) Կենտրոնական (81).

pāda (m.) Գլխավոր (80).

pāpa Կենտրոնական, Կողմնա- (n.) Կողմնա- Կողմնա-
բերական.

pāni (m.) Կողմնա-
բերական.

pāšana (m.) Կողմնա-
բերական.

pitṛ (m.) Գլխավոր (15. 30. 78).

pūcāra Կողմնա-
բերական.

pūnya Կողմնա-
բերական, Կողմնա- (37.);
(n.) Կողմնա-
բերական.

pūnar Կողմնա-
բերական (12).

pūnarpava Կողմնա-
բերական.

pūnah pūnar
Կողմնա-
բերական.

putra (m.) Կողմնա-
բերական (79. 80).

pura (f.) = pura (n.)
Կողմնա-
բերական.

puruṣa (m.) Կողմնա-
բերական, Կողմնա- (80).

purohita (m.) Կողմնա-
բերական Կողմնա-
բերական.

pūrva Կողմնա-
բերական (19) Կողմնա-
բերական.

pūrva Կողմնա-
բերական;
adv. Կողմնա-
բերական.

pr̥ (9) սչեղծ (17. 67. 74.).

poṣa (m.) ևճիսչոյ, ևճաթից.

pra - ԲՈՏ - (77.).

prakṣina ըսճիկուր, ծուխածուր.

pracch (6) յոտեջս (61).

prajā (f.) հսճմուշտուծ; յչիճի-
ծիքուծու.

prajārthe (loc. sing.) հսճմ -
ճաշտուծուծուծու.

prati - պիսճի (77); պոշլո (81).

pratidinam պոշլո ըրոյ.

pratyac ըսճիկուր (14, 26).

prathama ճիշլո (40.).

pranam ուշոն ծուխ ճիշլո ԲՈՏ
(acc.) ու. nam.

prabhu ճիշլո; (m) ճիշլո (11.).

prabhṛti ըսճիկուր...

pramadavana (n.) ևճաթուր-
ճիշլոն ճիշլո.

pramāthin պոճիկուր
(cittapramāthin ծուխ-
ևճիշլոն).

prasanna ծուխուր
(տին sad (1) ճիշլո).

prasāda (m.) ծուխ-
ըրոյ.

prasādana ծուխուր,
ճիշլոն.

prahāra (m.) ըսճիկուր,
չիշլո; ճիշլոն.

prāc պոճիկուր
(12. 26. 77.).

prātar ըրոյ, պոշլո;
ևճի.

prāpta ծուխուր
(ու. āp.).

prīya ևճաթուր,
ճիշլոն (20.); (m.)
ճիշլոն; (n.) ծուխուր,
(anśapriya ճիշլո
աճիշլոն ճիշլոն).

plus (1) քրիստոս (55).

ph

phal (1) եղբայր (55).

phala (n.) Եսպրացի.

phalata (f.) Եսպրացոյիկն.

b

bandh (9) Գոյնչիս (60. 77).

bandhana (n.) Դարձմ.

balin Լրուողն (28).

bahu ձեռն (10. 38. 81).

bala շրջապատ
(m.) ճանաչում, զայն (77).

bala (f.) Եսպրացի լուս լուս (77).

bahu (m.) ելուս (81).

budh (1) ուղիղ, շարժ (12. 18.
50. 51... 60. 66. 68. 69. 73. 74).

buddha շրջապատ (18.)

bhadashwa ես. ևս.
ճիշտն

brahman (n.) լուսն;
դաստիարակ; լուսն ևս
ճիշտուղիղ; (m) լուս-
նիկ, ճիշտն.

brahmanya ճիշտ-
նիկ լուսն.

bh

bharsana (n.) Գնում,
դիմում.

bhagavant ճիշտ-
նիկ, ճիշտն.

bhadra ևս ճիշտն;
(n.) ճիշտ, ևս.

bharata (m.) ես. ևս.
ճիշտն ևս ևս.

bharty (m.) ճիշտ
(15. 31. 81).

bharu (m.) ճիշտ (34).

bhāxata (m.) patron. Եւ-
հոյժը հստմ թարմուկ, հոտոյր-
կայ ծնոյն թոյնոյն զստմ թե.

bhāryā (f.) քոյրու.

bhās (1.) արձա (77.).

bhikṣu (-ka) (m.) Զստմ-
չիտ.

bhid (7.) եյոյ, թյե (02.).

bhī (f.) Դոյն (16.).

bhīma և Դոյն զոյր, և Դոյն;
և Դ. և Դ. թոյն թոյն թոյն.

1. bhū (f.) Դոյն (13. 93.).

2. bhū (1.) քոյն, Դոյն թոյն
(63. 64. 67. 68. 70. 73. 74. 75.
77. 78.).

bhūyas (7p.) Դյե (38.); adv.
Դյե; Դյե 13.

bhūyistha (7p.) (38.).

bhūṣita (m.) Դոյն թոյն,
Դոյն (Դոյն bhūṣ (10)).

bhu (1.3.) Դոյն, Դոյն, Դոյն
(55.), (partic. ab. 27.).

bhāimi (f.) Եոյն Դոյն.

bhos 3p (15.).

bhratr (m.) Դոյն (31.).

m

mad 2p (13. 42.).

mada (m.) Դոյն, Դոյն
Դոյն Դոյն թոյն.

madhu (n.) Դոյն (10.).

madhulih (m.) Դոյն
(12.).

madhya Դոյն Դոյն (n.) Դոյն.

madhyama (n.) Դոյն.

man (4.) Դոյն, (fut.
maṣyati 33. 19. 65.).

manas (n.) Դոյն, Դոյն (25).

manu (m.) Դոյն. Դոյն.
Դոյն Դոյն.

manuja (m.) Դոյն.

manujendra (m.) Գրչյ
(indra (m.) Գրչյ, ԵԲԸԹՅ).

marut (m.) ԳՏԻՈ (18. 24).

mahant ԸՈՐՈ, ԸՈՐԳՆԻՆ
(27. 77. 80).

maharṣi (m.) ԸՈՐՈ ՃԻԿԵՆ (80).

mahāyaśas (m.) ԸՈՐՈ ԵՆԵՂՈՆ
ԳՏԻՈՅ (ՈՆ. yaśas).

mahiṣi (f.) ԸՂՈՄՅԱՄԲ.

mahī (f.) ԻՄԲ.

mahīpati (m.) Գրչյ.

mā ԵԱՏ, ԵԿ (13).

māti (f.) ԸՂՐՏ (31. 78).

mānuṣya ԿՐՏԺՈՆԵԿԻՈ;
(m.) ԿՐՏԺՈՆԵՆ.

mitra (m.) ԳՅԳՆՅԻՆ.

mūrtimant ԳՏԵՆԻԿԻԿՂՄԳԾԻՆ.

mūrdhan (m.) ԳՅԾԵՄՈ, ՈՒՅՈ,

mṛ (6) ԵՂՅՂՐՈՄՈ (72).
ԺՈՌՈՅՅ.

mṛdu ԵՆՃՈՄՈ (37).

moha (m.) ԵՆԵՂՂՂ,
ԳՂԿՈՄՃՅ.

Կ

yaśa (m.) ԵՆՅՅՅԻՆ
ԳՂՅԵՆՈՆ ԵՆՅԵՄՈ.

yaśeśvara (m.) ԵՆ
ՅՈՐՐԵՆՈՆ ԳՂՅԻՈՆ.

yaj (1) ԳՂԳԻԿՅՏ (18. 61).

yajña (m.) ԳՆԵՅԳԻԿԵՄՈ,
ԵՄՈՄՅՏ (18).

yatna (m.) ԿՂՅԳԻՄՈ,
ԳՏԻՄՃՅ, ԳՂՅԵՆՈՆՅՏ.

yathā ԵՄԳՅՈՒԿԻ (10).

yad ԵՄՃՂՄՈ(Կ) (45).

yadi աԿ (yadyapi
աԿ ՃԿՂ).

yam (1) ԿՄՈՅԾՅՏ (61), ՃՈ
ԵՅՅՏ, ԼՏ. sing. yacchāmi.

yava (m.) ԳՂԵՈ, ԳՂԵՆ.

yaśas (n.) Գլխ, Կեցումն.

yā (2) Ելումս (66.)

yāc (1) օրեմչս (18.)

yācñā (f.) օրեմչեւ (18.)

yāvant հաճողն; adv. հաճողով,
հոյսով (yāvat... na Երեսմ Տի,
Տրմ Տի) (13).

yukta յոյրհայծումն, պոչիչիչումն (18.),
nb. yuj.

yuj (7) յոյծա, յոյրհայծս (18. 57. ...)

yuwān Տեպուցեթոս, Կմսիչումն (14.)

yūmad օյջրե (49.)

չ

raś (1) ըրջս

raśasa (m.) Յոմնոյն Ելումն.

raśite ըսմբչւ, ըջմիչւ.

rajara (m.) ըրլծսն.

ratna (n.) շեծն, ըմիչումն
(ratnadhā պեչս ըսմբումն).

ram (1) Երեսմումն,
Երեսումն (15.)

rayi (m.) Երեսումն.

rahas (m.) շեծմիչումն
Վճ; շեծմիչ. պումն.

rāj (1) յոյսումն;
Տրմ Կանչս.

rājan (n.) ըրջս (10.
27. 42. 77. 80.)

rātrī (f.) ըսմ (77.
78. 81.)

rādhi (4.5) ըմիչիչե,
(ā rādhi շեծն
Երեսն ըսմումն).

rāsabha (m.), -ī (f.)
Յոմն.

raipu (m.) ըրլծ (10.)

ru (2.6.) ըմիչումն (72.)

rud (2.) ըմիչումն
(partic. ab. 29.)

ru(n)dh (7.) ըրլծս (18.)

ruh (1) ըրլծ, ըմիչումն,
ըսմլծս (76.)

rūpa (m.) եղբայր, Դիպրապուտ.

rūpavant յսիչո Դիպրապուտ, բառաբան.

rūi (f.) Երան, բառաբան (17.31).

Ը

lakuta (m.) յյթ.

lakša Երան (39).

laguda (m.) յյթ, Գրան.

lag (f.) հստակագրութիւն (74).

labh (f.) Գրան, Գրութիւն (70).

lāngūla (n.) Գրան (13).

lip (f.) Երան, Գրութիւն (64).

lih (f.) Գրան (20).

lidha Գրան (21).

lū (f.) Գրան (66.70).

lok (f.) Երան; (ā + lok Դիպրապուտ).

loka (m.) Գրան (14).

loc (f.) Երան; (ā + loc Դիպրապուտ, Գրութիւն).

locana (n.) Գրան.

Մ

vac (f.) Գրան (10.16. 18.61.68).

vad (f.) Գրան, Գրութիւն.

vadhū (f.) Գրան (32).

vana (n.) Գրան (11).

vapus (n.) Գրան; Գրան, եղբայր.

vayas (n.) Գրան, Գրան.

vava Գրան, Գրան; (m.n.) Գրան, Գրան; (m.) Գրան, Գրան.

varavarnin Գրան Գրան; -i (f.) Գրան.

varcas (n.) Գրան - Գրան, Գրան.

varśiyas, varś- iśtha (Գրան Գրան. Գրան. Գրան).

1. vas (1) բնօրհիշ (= prati +
+ vas ծ. 20.)

2. vas (2) med, հոլմ (61).

vasti շտեմարան.

vah (1) ֆրոյն, - ԿՅԵ (ā + vah
ձուլճեմ, 15 ՅՅ).

vāc (f.) շլիկչառնայն, ԵՅ, ԴԵ (13. 20.)

vādin ձոխառն.

vāri (n.) ֆրոյն (10. 35).

vi - ձոխ (77).

1. vid (2) ԿՄԹԵ (63. 71); (vi + vid
ԵԵՄՅՅ).

2. vid, vind (6) ձուլճեմ, շլիկչ (74).

vidarbha (m.) ԵՅ. ԵԵ. յՅԿԵԵԵ և
ԵԵԵԵԵ.

vidyut (f.) շլիկչ.

vidvās ձուլճեմ (37).

viphala ԿԵԵԵԵԵ (81).

vis (f.) ձուլճեմ, ԵԵԵԵ (12. 24 dis).

visista շտեմարանայն, ԵԵԵԵԵԵ-
ԵԵԵԵ (ձուլճեմ vis (7)).

visva ԿՅԵԵ (46).

visvac ԿՄՅԵԵԵ
ձուլճեմ (26).

visvajit ԿՄՅԵԵԵ
ձուլճեմ (78).

visvatas ԿՄՅԵԵ
ձուլճեմ.

viśa ձուլճեմ (39),
viśati ԿՄՅԵ (38)

vira (m.) ձուլճեմ

vīravant ձուլճեմ -
ձուլճեմ.

vīrasena (m.) ԵԵԵ.
ԵԵԵ. ձուլճեմ.

vīrut (m.) ձուլճեմ (12)

vīr (5) ձուլճեմ
(ā + vīr ձուլճեմ -
ԵԵԵԵ, ԵԵԵԵԵ).

2. vīr (5. 9) ձուլճեմ (61).

vīśa (m.) ԵԵ (14).

vīt (1) ԿՄՅԵԵ, ձուլճեմ (76).

vṛta (n.) Եղևոզմո, ծաղկած.

vṛdh (1) Յիջ (60); (vi + vṛdhi
փշիմարած).

vṛddha ծաղկած (38).

veda (m.) Կրթած; զբոս; Երթում
փշիմար (9).

vedavid զբոս ծաղկած (78).

vedhas (m.) Գործարար (25).

vāi Երթ, -վ; ծաղկած իր արհեստ-
երթ.

vāidya ծաղկած (9).

vyāghra (m.) զբոս.

vyāhṛ (1) Երթարար (ոճ. har.).

śar (5) Գործարար.

śacī (f.) Երթ. Երթարար արհեստ
Կրթման.

śata (n.) Երթ; զբոս (39).

śatru (m.) զբոս (14).

śabda (m.) Երթարար,
Երթարար.

śabdāy (denom.) Կրթում
Կրթում, Կրթարար.

śara (m.) Երթ.

śardūla (m.) զբոս.

śas (1) Կրթ (=*pra* +
+ *śas*)

śās (2) զբոս (20).

śuddhapata (m.) Երթ.
Երթարար.

śura (m.) զբոս (11).
Կրթ (9) Կրթ (67).

śeṣa Երթարար;
(m.n.) Երթարար, Կրթարար;
Երթ. Երթ. զբոս.

śobhana (n.) Կրթում-
Կրթում.

śrī (f.) Կրթարար; Կրթ-
արար; Կրթարար; Երթ.
Երթ. Կրթարարի Կրթ-
արար.

śru (5) Կրթ (13. 61. 71. 75).

śreyas արջյոյն (38.)

śreṣṭha Եւրջյոյն, Կրթ-
ման (արմաթ. Երեւն.).

Ճ

śatkr̥tvah յիշեցի (41.)

śaś յիշն (12. 38. 40.)

śaśtama արջյոյն (40.)

Տ

sa (m.) ու (10. 16. 43.)

sa-, sam- -ուս.

sakāśa (m.) Եւրջյոյն, ուս-
ման (Երեւն.).

sakṛt Կրթն.

sakhi (m.), -ī (f.) արջյոյն (35-80.)

sangama (n.) արջյոյն; արջյոյն.

sac (1) ուսման, արջյոյն.

satatam արջյոյն.

satkāra (m.) արջյոյն
արջյոյն, արջյոյն.

satya արջյոյն, արջյոյն.
Երեւն.

sadr̥ś արջյոյն, Երեւն.

saptati Եւրջյոյն (39)

saptan արջյոյն (38. 40)

saphala Եւրջյոյն.

sabhārya արջյոյն,
-ու.

sam Կրթն, ուս (77.)

samā (f.) Կրթն.

samāhita Կրթն-
ման, արջյոյն (Երեւն. Երեւն.).

samīpa (n.) Եւրջյոյն
(samīpastha Եւրջյոյն
արջյոյն)

sampanna արջյոյն-
ման, արջյոյն.

sayata արջյոյն
(sam + yam).

sarcas (n.) ցծս (24)

sarga (m.) արշո, զսեպոցաղիծս

sarwa ԿՅՀԽՍ, թուղմո (46)

sarvatas ԿՄՅՀԽ ՁԵԽԳՍԵ

saha - ոսե (15)

sahasra ասնո (39)

sāṅśāt արշոնե ԲՈՅ

sic (6) ԽԲԿԿՅՍ (20)

sika (m.) ԿՄԽԽՈ (80)

su - յտիշո, - ար; յարմոսե (n)

su (5) ԲԿԿԽՅՍ, ԲԵԿԵՍ (56)

sukumāra Եսնո (80)

sūvīta յտիշո յարշողիծնո (80)

sukhin ՅՀԵՅԿԽԿ

suguptam ԲՈՅԵՅԵՀԵՅՈՅ, յարշոնիշիծնո

suta (m.), Ե (f.) ԿԿ, ԵԿԿԿ (15)

sundara ԿՄՁԵՅՈ

sumadhyamā (f.) ԿԿԿԿԵԿԿ ԵՅԵՅՈՅՈ
ԿԿԿԿ

suvarna (n.) ԿԲԽԽԽ

sūru (m.) ԿԿ

sūpāyana արշո, ԿՄԿԿ
ձոնե ԿԲԽԽԽԽ

(= su + upāyana)

su (1) ԵՀԽՍ, ԿԵԿԵՍ (61)

su (6) յարշողիծս, ԿԿ-
ԿԵԵՍ (18)

sup (1) ԿՄԿԿԿ
(vi + sup յարշոնիշո,
ԿՄԿԿԿԿԿ)

sūta ԿԿԽԽԽԽԽ
ոն. ԿԿԿ

sev (1) ԵՅԵԵԵԵԿԿԿ (60)

sāudāmanī (f.) ԿԿԿ

sāubhāgya (m.) ԿԿԿԿ-
ԵԿԿԿԿ, ԵԿԿԿԿԿԿԿ

stabh (9) ԿԿԿԿԿԿԿ (20)

stu (2) ԿԿԿ (61)

sthā ԿԿԿԿ (55-71-77-
78); anu + sthita
ԿԿԿԿԿԿԿ (20)

svr̥ś (6.) տղերձ, ծոցտղերձ (55).

sma (նախնական, համարային սխեմաների համարները)

sm̥ (1.) ակտիվ, ծագող (67).

svi (1.) թիվ (61).

sva արևոտ; (m.) արևոտանոց, շրջանակ.

svap (2.) ծրուկ (75).

svapna (m.) ծրուկ, երևցում.

swayam արևոտ (և ուժեղացում).

svara (m.) ձայն, պատկեր, երևույթ, լույս.

svarga (m.) լույս (80).

swasti (f.) ձայնակերպ, շնորհակալություն.

svicchā (f.) արևոտ երևույթ, կողմնակալ.

h

hata քայքայում (18), ուր. han.

han (2.) լույս, շրջան (12.18.19.68.70).

hantum (inf.) լույս, շրջան (19).

hasa (m.) ձայն.

havis (n.) ձայնակերպ (13.25).

hasta (m.) կլուկ (81).

hastin (m.) կլուկ (79).

hā (3.) լույսակերպ (74).

hi հարցում, երևույթ.

hitopadeśa (m.) խորհուրդ տրամադրություն.

hu (3.) լույսակերպ ձայնակերպ (55...74).

hū (1.) լույսակերպ (76);
byāhū լույսակերպ.

hicchaya (m.) կայծակ-
կլուկ.

hūd (n.) լույս.

hūś (4.) լույսակերպ,
ձայնակերպ, լույսակերպ.

hetu (m.) ձայնակերպ,
լույսակերպ (13).

hotu (m.) լույսակերպ.

